

zeruko ARGIA

IDAZKOLA TA BANAKOLA: OKENDO, 22 - SAN SEBASTIAN - TEL. 426666 - PREZIOA 7 PEZETA

“Joxe Migel Barandiaran” Lizeoa

✱ **Donostiako bost ikastola elkartu dira**

✱ **Guztira 1.500 ikasle artuko ditu**

Ezin du zenbait ikastolak «Oinarri Ezierako Legeak» agintzen duenik bete. Legepean egon nahi duen edozein ikastetxe zortzi mailatan zatiturik dagoen irakaskintza eman behar du. Sei urtetatik asi eta amalau urte bitarteko aurrak eskolatu behar ditu. Batz bestea gela bakoitzeko ogeita amabost ume behar ditu gainera.

Bailaraka elkartu behar izan dute zenbait erritako ikastolek. Batzuk aurreraxeago. Besteak atzeraxeago. Baina denak aurrera doaz.

Badu Donostiak Legeak eskatzen dituen baldintza guztiak betetzen dituen euskal ikastetxea: Santo Tomas Lizeoa. Baina ez du Donostiako ikastolekiko aur guztiak artzeko lekurik. Bestalde Donostian, an eta emen, barreiatu dauden ikastolek ez dute bakarka Legeak eskatzen duena betetzeko aintzat aur.

ORIXE, IKAS-BIDE, JAKINTZA, MARTUTENE eta ZURRIOLA dira «Joxe Migel Barandiaran» Lizeoan elkartzen diren ikastolak. Ikastola bakoitzak bere ordezkoa aukeratua dauka Lizeo orren batzorderako. «Ikasbide»tik, Ixidor Etxeberria; «Jakintza»k, Joxe Antonio Zabala; «Martutene»k, Joxe Otamendi; «Zurriola»k, Iñaki Alkain; «Orixek», Manuel M.ª Hernandez Zudaire.

Bostok osatzen dute «Barandiaran Lizeo»ko batzordea. Baina denengana ezin jo eta Joxe Antonio Zabalarengana urreratu gara.

—«Joxe Migel Barandiaran» Lizeoko obrak asiak direla jakin du, Joxe Antonio. Euskal lizeo berri orren sorreraz zerbait jakin nahi genuke. Nola sortu zen asmoa eta noren gain dago Lizeo berriaren etorkizuna?

—Denok dakizunenez Donostiako bost ikastola oiek, lehen mailako irakaskintza emateko sortuak izan ziren eta orotan ari dira. Baina 1971garreko Ekainaren 19ko Irakaskintza Legeak auzi gogorra jarri zien. Zortzi mailako edo ikastaroko «Oinarri Eziera» osoa eman, ala eskola-aurreko ezierara bakarrik moldatu. Egoera larria zen. Zenbait batzarre egin ondoren ontara iritxi ginen. Lehen aipaturiko ikastola oietako bakoitzak «Oinarri Ezierako» lehen aldia edo zikloa bakoitzak bere kontura emango zuen, baina bigarren aldia denek batera emango zuten. «Oinarri Eziera»ko azken iru urteak emango dituzte, beraz, Barandiaran deritzan Lizeoan.

—Bai al du Lizeo berriak «Santo Tomas» Lizeoaz zerikusirik?

—Bai noski. Asteko, Lostarainen sailetan artu ditugu 6.000 metro lur. Gure Lizeoa «Tbaeta S. A.» deritzen elkargoaren babesean legez-tatzen dugu. Besterik gabe Loistarrain dugu ikastetxe berri ontako bazkiderik nagusia.

—Zenbat ikaslerentzat izango da?

—Ikastola bakoitzekoak eta gero «Barandiaran Ikastetxean» eduki-ko ditugunak batera arturik 1.600-era iritxiko gara.

—Noiz asiko zarete lanean eta nola?

—Datorren ikastaroan martxan joan behar du. Dagoeneko badugu obrak asteko Udaletxeko baime-na. Asi ere egin gara lanean. Eze-

ren okerrik ez dugularik amaituak ditugu datorren ikastarorako.

—Nola eraturik zaudete ikastetxe berria aurrera ateratzeko?

—Bi talde berezi izendatu ditugu orotarako. Ekonomikoa bata, pedagogikoa bestea. Ondo ari da lanean aurrenekoa. Dagoeneko bildurik ditu sei milloi pezeta. Diru gorabeherak ere txukun daramazki. Pedagogiakoa ere beharrezkoa dugu. Batasun bat behar dute bost ikastolek. Araudi bat behar dute. Bertarako zuzendari eta irakasleak moldatu behar dira. Baina egia esan, ez da orain arte behar bezala saiatu. Elkartea bera eratzen dugunean orduan bai gogor ekingo diogu arlo oni.

—Nondik sortzen duzue dirua?

—Diru-laguntzaren iturria gurasoen eta batez ere laguntzaile jator batzuen sakelan aurkitu dugu. Baina Estatuari eskatzeko asmoa ere badugu.

—Bi Lizeo auekin beteko ote dira euskaldun ikasle gaztekoen beharrak Donostia mailan?

—Ez noski. Ain zuzen oraintzen bertan ere badaukagu beste ikastola gehiagotatik eskaerak. Ezierako bigarren aldia gure Ikastetxe ontan egin nahi lukete. Beste zerbait sumatu beharko dugu.

—Ez ote legoke orain arte erdaraz bakarrik ari diren eskola batzuren batzuk euskalduntzerik? Etxe, maixu, eta lan-tresna aprobatuz euskalduntzerik?

—Oso interesgarria iruditzen zait zure galdera. Bergarakoa ar dezakegu eredu bezala. An ogeita amarran bat euskal irakasle ari dira erdal eskoletan larunbatero euskara irakasten. «Patronato Irigoi» en babesean ari dira, baina euskaltzalekasun utsez, batere dirurik

jaso gabe. Onelako zerbait egiten dute Zestean eta beste nonbait ere. Beharrezkoa da erdal eskolak euskalduntzea. Baina, agian, Donostian badago utsik ikastola bihur liteken ikastetzerik.

—Zein da zuen kezkarik aundiena une ontan? Zer egin dezakegu laguntzeko?

—Dirua osatzea dela esan dezakegu gaurko gure kezkarik aundiena. Amasei milloi behar ditugu. Oraindik sei milloi bakarrik bildu ditugu. Ez da berriketa! Baina badugu itxaropenik. Eskerrik asko gure kezak eta beharrak zabaltzeko egokiera eman diguzuelako. Bide batez dei egiten diegu euskaldun guztiei. Sar ditezela ortarako baz-

kide bezala IBAETA S.A. gure elkartean.

Ona dirua sartzeko bideak:

Donostiako Aurrezki Kutxa Municipalen: c/c 030593.

Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Provincialen: c/ 136.000/7.

Kaja Laboralean: c/c 12. 1/686.

—Zenbateko arpidetxak jaso beharko lirake?

—Arpide auek jasotzen saiatu beharko genuke:

10.000 pezetako 400 arpidetxak	4.000.000
20.000 pezetako 200 arpidetxak	4.000.000
25.000 pezetako 100 arpidetxak	2.500.000
50.000 pezetako 50 arpidetxak	2.500.000

Guztira, pezeta 13.000.000

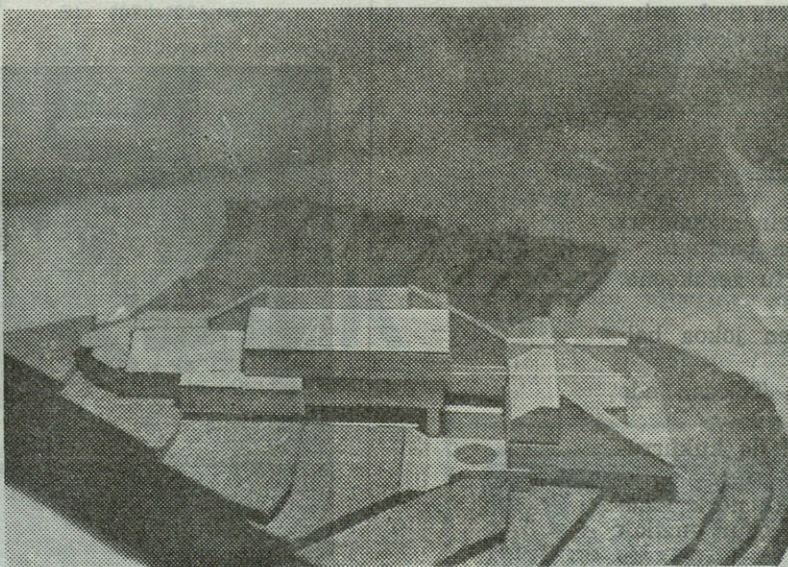
—Beste zerbait esan nahi diguzu?

—Eskerrik beroenak aurrez lagundu nahi duguten guztiei. Beste-rik ez.

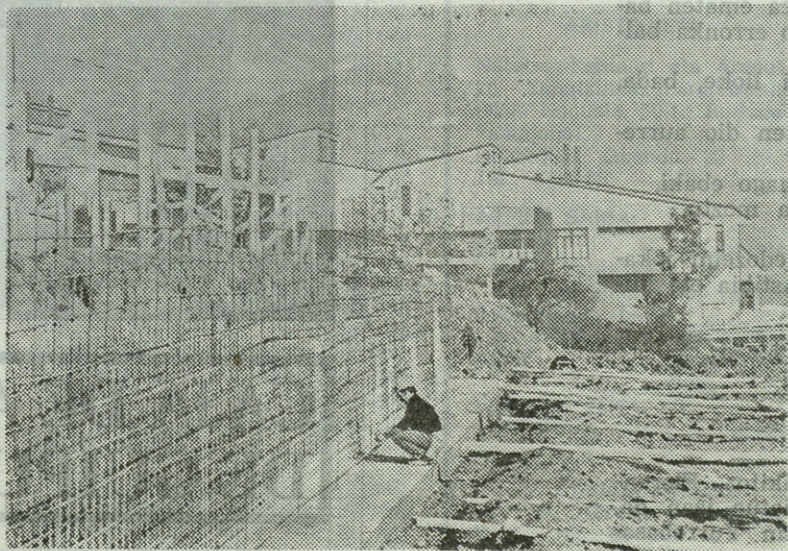
—oOo—

Pozgarria da euskaldunontzat erria onela saiatzen ari dela jakitea. Erriak salbatuko ditu ikastolak. Joxe Antonio bezalako gizon itxaropentsuak behar ditugu, milioien aurrean ikaratutik, atzera egin ez dezagun. Eskuzabala da euskalduna. Aurrera mutirik.

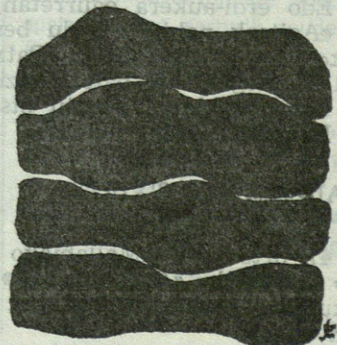
ERRIALDE

Lizeo berriaren maketa

Obrak asi dira

GURE LEIHATILATIK

JAIALDI BIKAINA

Ez genuen uste aurrekin onelako jaialdirik egin zitekeenik. Aho-zabalik begira egon ginen ordu-ta erdiko jaialdiari.

Arritzekoa da nola moldatzen diren Lasarteko ikastolako aurrak antzokian. Ez dira ikarutzen. Bakoitzak bere lana txukun egiten du.

San Martin goiza etxebarrurako ohea zegoela eta jaialdi au ikustera joan ginen Lasartera.

Denetarik ikusi genuen: dantzaldiak, abesti saioak, bertsoak, txistua, esku-soinua, txalaparta eta abar. Egoki tolestaturiko jaialdia zen. Artista batzuk eginik daude ikastolako aur auek.

Gure aurrean egin zuten errenteriar batek Errenteriarako deia, Geroztik Urnietarako deia ere jaso dutela jakin dugu.

Ez da arritzeko. Inorako lotsarik ez duen jaialdia egin zuten. Bagenekien dantzan onak zirela. Baina dantzan ez ezik beste gauza askotan ere oso onak daude. Norbaitek egin du lan, aur oiek onela jartzeko.

Zorionak.

ENDAÑETA-MENDIZABAL

Iazko abenduaren 24an jokatu zuten lehenengo aldiz Endañeta eta Mendizabal IIak elkarren aurka. Ia urtearen muga datorkie bigarren aldiz jokatzeko.

Lehen Endañetak atzeratu zuen lanean min artu zuelako. Orain Mendizabalek atzerazten du zaintiraturen bat eduki duelako.

Abenduaren 9an jokatu da ezeren okerrik ez dela.

Tolosako zezenplaza dute lekutzat aukertua.

Endañetak, 225 kiloko arri zilindroa jaso beharko du.

Mendizabal IIak, berriz, 200 kilokoa.

Seina minutuko iruna ekinalditan erabakiko da auzia.

IRAZU-IRAZUSTA

Azaroaren 13an, asteartez, zerratu zuten tratu Irazu eta Irazusta korrikalariak.

Maiatzaren 5ean jokatu dute.

12.000 metro nork lehenago egin dute jokoa. 100.000pejeta jarri behar dira alde bakoitzetik.

Maiatza urruti dago. Badute gertutzeko beta. Amaika euri-jasa artzeko daude bide bazterretan bitartean.

Biak erritarrak direnez gero elkar ondo zainduko dute. Izango dira zelatariak txokoetan.

Asteasuk badu negurako eta udaberrirako nahiko jakia.

ARRIA — MINDEGIA — ASTIBIA

Arria bigarrena izan zen edozein aizkolariri erronka jo ziona baldintza batzuen barruan.

Patxi Astibia zen joko ura artu zezakeena. Baina ez ziren konpondu.

Migel Mendegiarekin egin zuen jokoa baldintzak aldatuz.

Abenduaren 23an jokatu da Tolosan edo Azpeitian.

Baina orain Patxi Astibia izan da kukurruku jo duena.

Arria bigarrenari jokatu lioke nork lehenago ebaki 20 kana-erdiko, baina egur guztiak Astibiai aukeratzekotan.

Erdi-aukeran jokatzeko ere prest dago. Baita minutu baten aldea emateko ere aukera osoa berak izatekotan. Baita aukera osoa emateko ere prest dago minutu baten aldea ematen badio. Edozein aizkolariri jotzen dio erronka baldintza oietan.

Arria IIInak ere jokatu nahi lioke, bada, norbaiti.

Jesus Olaizola «Agite» ri egiten dio aurreneko desapioa.

Ogeina kana-erdiko nork lehenago ebaki.

Zortzina oinbiko nork aurrea moztu.

Edo erdi-aukera egurretan.

«Agite»k nahi ez badu beste edozeini jokatu lioke anaia zaharra, Patxi Astibia eta Migel Mindegia alde batera utzirik.

Bada aspaldian apustu otsa.

Indarrean dago jendea.

MALLABIAKO TXIKITO

47 urte ditu «Mallabiako Txikito», Florenzio Sarasuak. «Arrijasotzaile» saiatua izan da. Itxuraz jardun zen oraindik orain Yurrebasoren aurka.

Ondo gertutua eta zaildua dago, baina inork ezin kendu bizkar gainetik bere 47 urteak. Las-ter utzi beharko ditu arriak nahitaez.

Merezi du omenaldi on bat. Eta badirudi asiak direla omenaldi ori eratzten.

BERTSOLARIAK DONOSTIAN

Bertsolari saio bikaina izango dugu Azaroaren 25ean, Astoria zineman.

Eguerdiko 11,30etan izango da.

Sei bertsolarik eskainiko digute saio au.

XALBADOR
MATTIN
LASARTE
LAZKANO
GORROTXATEGI
eta LAZKAO TXIKIK.

Santo Tomas Euskal Lizeoak eratu du. Gezurra badirudi ere, Santo Tomas Lizeoak, bere garesti sona guztiekin zorraz egiten ditu urtero irakaskintzan.

Ondo bizi diren ezker txangoek maxiatu besterik egiten ez duten bitartean, beste batzuk zor ori nola estali dabilta.

Dirua bildu nahi du, beraz, Santo Tomas ikastetxeak eta bide batez euskal kulturazko jardun bat eskaini nahi dio Donostiari.

An izango dugu UZTAPIDE bertsolaria ere. Bertsolarien txapeldun eta ohorezko euskaltzain denez gero beronek emango dio eskuera-kutsia egun ortan bertsorik onena botatzen duen bertsolariari.

MUTIOZABAL

GURE DIRU KONTUAK

ETXEKOANDREAREN LASAITASUNERAKO

Etxeakoandre zaitugun orri, CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA etxean jarritak DIRU KONTUAK gauzak erraztu baino ez dizkizu egingo.

Izan ere, amaika pagakizun izan oi du etxeakoandreak: argia, ura, urrutizkiña, errenta, aseguruak, kuotak, letrak, eskolak, kontribuzioak, ileroko ordainketak eta abar. Eta guzti orrek zure eguneroko zereginetan denbora galerazi besterik ez dizu egiten. Ainbesterañokoa da, gero, zure zeregiñal Orregatik, CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA etxeak DIRU KONTUARI ESKERRAK gauzak erraztuko dizkizu. Emendik aurrera ez dezu gai ontan ezeren buruausterik izango. Orretaz gain, gure ofizinetan behar duzun argitasun eta laguntza emateko prest gauzakazu.

GURE DIRU KONTUAK:
ETXEKOANDREAREN
LASAITASUNERAKO.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA

DAN - DAN - DAN

Behin adin batara iritxiz gero urteak binaka eta launaka igarotzen omen dira. ... dute denek hori aitortzeko arrazoirik izango, nos... Izan ere bizitza ez da guztientzat berdina. Urte latek eta besteak ere alde handia izan ohi dute. Ez zen motza izango aurtengo urtea zenbaitentzat. Minez, osasunik gabe, maatasunez eta diruz urri, etxetik eta herritik urrun, atsekabez eta zama-pean aurrentzat luzeak izan ohi dira gauak eta egunak, hilak eta urteak.

Baina guri azkar joan zaigu urtea. Ohartzerako, ia bukatu zaigu. Eta oso amaitu baino lehen kontuak atera behar datorrenako uste gabeko harri kankarren batean behatopa ez gaitzen.

Orain arte behintzat urte ona izan dugu aurtengoa. Idazle onen izenek eta lan sakonek ikusi dute argia gure astekari honetan. Herrietako berri emaileak ere ugaltzen ari dira. Baita harpidedunak ere. Behin ere baino harreman gehiago izan dugu idazle eta irakurleekin. Idazlanen aukera ta kopurua ere inoiz baino hobea izan dugu.

Ezin gintezke, ordea, egin dugunaz bakarrik lasai gera. Gero eta harreman ugariagoak eta sendagoak behar ditugu idazle eta irakurle on artean. Gero eta berri gehiago behar dugu. Gero eta idazlan sakonagoak eta aldi berean herrikoiagoak, irakurgarriagoak behar ditugu. Jakina aukeratzeko jakin behar du irakurleak ere berari dagokion mailako jakia. Ez da gure aldizkaria, has eta buka, irakurle guztiak irakurtzekoa. Batzuentzat gai batzu sakonegiak dira. Beste zenbait, berriz, arinegiak. Ez da idazle ona egun batean egiten. Ezta irakurle iaioa ere gauetik goizera.

Denok saiatu behar dugu gero eta astekari hobea egiten.

Hortarako beharrezkoa dugu lehen aipatu dugun guztia. Baina ez da aski. Dirurik ezak mugatzen gaitu asko. Osin horretan itotzen dira astekaria hobetzeko ditugun asmo eta eskari gehienak.

Iaz ez genuen harpide saria garestitu. Izan ere hainbeste gauzatarako eman behar da zorioneko diru hori! Horregatik ez dugu bi urte hauetan gehiago jaso.

Baina ez dezakegu honela jarrai. Bi iturri ditu gure astekariak: harpidetza eta anuntzioak. Halere urtero zorretan geratzen gara. Egutetik egunera garestitzen ari da bizitza. Papera eta irarkola edo inprimategi lanak gora eta gora igo dira. Eta diotenez, berebiziko gorakada izango omen du datorren urtean paperak.

Halere edonork eskuratu ahal dezan moduko harpide saria jarri nahi diogu ZERUKO ARGIAri. Urteko hamar duro beste-rik ez dugu jaso nahi Aleko pezeta bat. Jakina, horrek bakarrik ez dezake urtean zehar egingo duen zuloa estal.

Baina gutxienez 350 pezeta ezartzeak ez du esan nahi gehiago ordaindu dezakeenak edo nahi duenak soil-soilik hori emanaz lasai geratu behar duenik. Bai aldizkarietan eta bai ikastoletan ahal den diru-eman beharrik txikiena ezartzen saiatzen dira batzordeak. Hori oso gogoan eduki behar dute, ordea, gehiago dezaketeneak.

Horregatik guk badugu itxaropen, gehiago dezaketenean. Badugu lehen ere ezbehar aldian emandako erantzun pozgarriak uste hori edukitzeko.

Beraz borondatezko harpide-sari haundiagoa eskatzen diegu dezaketene guztiei. Eta izendatutako 350ko saria nahikoa dela uste dutenei, beste harpide berri bana egiten saiatzeko oroitarazten diegu.

"Dan-dan-dan" jo dugu atea. Arren, ez erantzun "ostaturik ez dago hemen". ZERUKO ARGIA, batez ere, zuen ostatuak babestu eta indartu dezake.

BAZEN GARAIA

Apaizak euskalduntzea erabaki du Bizkaiko elizbarrutiak. «Apaizgaien Eguna» dela eta Añoveros gotzaiak idatzi duen eskutitzean azaltzen da erabakia hau. Derioko irakasleak hartu duten erabakia da.

Honela dio erabaki honetaz gotzai jaunak: «Arretaz aztertu dut, askoren iritziak jaso ditut gai horri buruz eta pozik onartzen dute».

Zer erabaki da?

1) 1974-1975tik aurrera apaiz izan nahi duen guztiari euskaraz jakin dezala eskatuko zaio, gutxienez herriarekin hitzegiteko moduan.

2) Txikitatik, etxetik, euskaraz dakitenei, berriz, gehiago eskatuko zaie, hots, Apaizgaitzian udan eman ohi den Ikastaroaren hirugarren urtea gandu ahal izateko neurria.

3) Apaizgaitzgiako irakasleek ere jendearekin hitzegiteko hainbat jakin beharko dute ahalik eta azkarren.

4) Euskal Elizaren azterketa egiteko ikastaroak ezarriko dira Teologia-ikastetxean Euskal Herriaren bizitzan izan dituen gorabeherak eta erasoak ikus ditzagun.

5) 1974-1975garrengo ikastaroan teologiazko ekinaldi bat

hasiko da kristau helduentzat euskaraz.

6) Euskal giro osoko lekuren batean bizitzeko eskubidea izango du apaizgai talde batek.

Hau guztia erabaki du eta onartu Añoveros gotzai jaunak. Aspaldian erabaki beharreko arazoa zen. Hil eta gero ez bait dugu saldo beroaren beharrik. Baina oraindik bizi gara. Ez da berandurik erabaki onetarako.

Arren, ez dadila letra huts bilakatu. Arrisku hori bait dute honelako erabakiak. Ez dadila dotorezirako lege bat gehiago izan. Bete dadila hartutako erabakia. Elizak badio horrenbeste zor herriari.

Baina ez du Bizkaia baka-rrik honelako neurrien premia. Kinka eta larri berdinean dauka Euskal Herriko beste elizak ere.

Eta erabaki honek ez ditu apaizak bakarrik behartzen. Baita gotzaiak ere. Gotzaiak berak izan behar du lege honen betetzailerik zintzoena. Gotzaiaren jokabideak indartu edo ahuldu dezake asko erabaki hau.

Ongi etorria, ongi hartua eta ongi bete izan bedi Bilboko gotzaiaren erabaki hau.

IRASTORTZA

ZAMORAKO ALBISTEAK

Erdal egunkariaren bidez jakin ahal izan genuen, Zamorako espetxean dauden apaizen gorabeheren berri. Hautsi zitekeen guztia txikitzen eta erre zitekeen guztia kiskaltzen salatu ziren han barruan zeuden apaizak.

Zerk eragin die erabaki hori hartzera?

Hauze dio Segobiako, Bilbaoko eta Donostiako gotzaiak izenpeturiko eskutitzak: «Geurok ikusi degu, azken aldera egin diegun ikus-taldietan, zer nolako eten-bear eta ezin-egona sortu zaien luzaroan espetxean egonarekin; eta orrela azaldu diegu agintariei, batez ere azkeneko illabete aietan. Bizi duten sikologiazko eten-bear gorriaren adierazgarri, astearteko, illaren seiko, gertakizunak dituzte».

Ondoren, Zamorako espetxean eta beste zenbait espetxetan giltzapeturik daudenen alde egin dituzten lanen berri ematen dute, lau gotzai hauek, beren eskutitz luzean.

Giltzaperatuen alde lan asko egin duten ustea agertzen digute Gotzaiak. Halere, ez dute gauza bera pentsatzen, barruan daudeneak. Gotzaiak egin dutena astiroegi eta bildurtiegi eginatzat jotzen dute. Eta herriaren aurrean gordetzen duten isiltasunagatik salatzen dituzte. Dirudienez, beren gotzaien aurka egin dute, azken aldi honetan egin dutena. Gotzaien gexalkeria nabarmen arazi nahi izan dute.

Horixe berbera pentsatzen dute nuntziaturan sartu diren kristauak, Bilboko gotzaitzaren ikutatu diren apaizek eta Donostiako apaizgaitzian bildu den zenbaitek.

Gotzaiak beren eskuak, herriaren eta apaizen aurrean, garbitu nahi izan ote dituzten irudipena hartu du, batek baino gehiagok.

Halere Espainiako apaizen hermandadeak mindurik erantzun dio Gotzaien eskutitz honi eta lehen aipaturiko kristau eta apaizen jokabideari.

Espetxearen arduradunek ere egin dute harriturik beren oharra. Espe-txea, tokiz, liburu, berogarriz eta abarrez, ondo orniturik omen dago.

Azaroak 16. Hamar egun darazkite Zamorako apaizek ezer jan gabe. Bilboko gotzaitzaren hogeita hamar apaiz daude barruan sarturik. Hoietatik sei gose-oporketan. Gaurkoa dute bosgarren eguna. Gipuzkoakoan, berriz, gaur biltzen dira apaizgaitzian, bigarren aldi egun osoko baraua, oitotza eta apaiz-ekintza, gertaerari buruz aztertuz.

Azaroaren 18an Carabanchel-eko hospitalera eramaten dituzte Zamorako apaizak. Berri hori jakin bezain laster Bilboko gotzaitzian, San Antongo elizan eta Donostiako apaizgaitzian sarturik zeuden guztiak, bakoitza bere etxera abia-tzen dira.

Dena den, sua pizten denean bakarrik ikararren gara. Eta behin ere ez dugu hauzia zuztarretik aztertzen. Beti enbidokoa gabilza hor-dago jotzeko adorerik ez dugulako. Beti axalean geratzen gara.

IRAOLA

Lana, langilea, lantegia KAMION ZALEAK

Egutetik egunera kamioan joan etorriak zailagoak direla, trafikoa gero eta zailagoak direla, orain egin ari diren autopista, herri inguratzeko edo barianteak eta abar hes-tuak geldituko zaizkigula, edonork ikusten duen zerbait da. Eta kamio eta bide horietan egunero egunero ordu luzetan dabilzigu kamio-eroak. Lehenago ekarriera, trans-porteak, egiteko kamionak txikiagoak ziren. Txoferrek laguntzaile alda-menean eraman ohi zuten zer nahi lanetarako. Orain, zenbaitetan, inoren laguntzarik gabe, presaka, ordu luzetan, garaiz iritsiko ote den kezkatzen, egunero hamar edo hamabi orduko saioak egiten dituela-rik.

Langileriak, hasi XVIII mendean eta XIX gizaldian jarraituz amaia borroka egin izan du egunero ko lanaldia gutxitzeko, laburtzeko, ero-soagoa izan dadin. Espainiako Esta-duan zortzi orduko lanaldia 1.931 urtean uztailaren 1ean emandako aginduaren bidez ontzat emana izan zen. Baina, dirudienez, gure kamion zalentzat ez da horrelakorik iritsi.

Izan ere, legeak berak dioenez, zenbait egoera bereztan edo lanak berak eskatzen duenean kamio-eroen asteroko lanaldia 72 orduta-koa izan daiteke. Horretarako, lege

ontzat emateko, paper batzuk zuzendu beste eginbiderik ez dute: Delegación de Trabajo delakora idatzi, erakunde honen oniritzia eskuratu, behar den lekuan baimen hori agirian ipini eta 50 langile-tik gora dituen enpresetan barne-araudi bat prestaturik edukitzea, aski da.

Zeintzuk dira era honetan lan egin beharrenden ondorenak?

Alde batetik, kamioan ibili behar-rrak nahiko arrisku ditu berekin. Lehenago esan dugunez, etengabe-ko trafikoa sumatzen da gure bi-deetan. Eta hainbeste ordutan run-run doan kamioneroa sarritan ne-keak menperatzen du eta ezbehar edo akzidenteetan zer ikusirik izan-go du neke honek behin baino ge-hiagotan. Familia bizitza ere zaila eta neketsua egiten zaie kamion zaleei. Hainbeste ordu etxetik kan-pora igaro beharrik famialia-ren ba-rruko harremanak asko mugatzen ditu. Sarritan haurren heziketa de-la eta, etxe barruko arazoak direla eta langileak ezer ezin eginik ge-ratzen da. Ordu batzuetarako etxe-ra hurbildu eta berriro, ordu batzuk igaro ondoren, lanera joan beste erremediorik ez bait du izaten.

Nor bere osotasunerako, kultura mailan nork bere burua lantzeko,

zerbait ezezik norbait izaten saia dadin, ezerean astirik gabe aurkitzen da kamion zalea.

Lantegi barruko gorabeherak di-rela eta kamioneroek ez dute bes-teekin elkartzeko erraztasunik. La-nak berak sakabanatzen ditu, ha-rruntz eta honuntz dabilzen bitar-tean, elkar oso gutxi ikusten dute. Problema eta arazoak hor dauden arren, bakoitzak bere gisa jarrai-tzen du. Langile kontzientziarik eza nabarmena da. Diruz, jornamez, agian, ez dira hain gaizki ibiliko, diru arazoa ez da garrantzitsu-e-takoa izango. Baina nor bere nor-tasuna, familiarekiko harremanak, eta abar zaindu nahi baditu, bada lana non eginga.

Kamionero zeran horrek, agian ez dituzu lerro hauek irakurriko, ez duzu horretarako umorerik izango. Kamioneroa ez den norbaitek ira-kurtzen badu, gure bideetan ka-mioak direla merio mantso ibili bes-te erremediorik ez dugunean, txo-fer langile hauen bizimoduaz oroi-tzen bagera, beste era batera jo-katuko dugu.

Kamioneroen problema, arazoak, berek konpondu beharko dituzte; ez dezatela kanpotik ezertxo ere espero. Transportearen garrantzia

gero eta haundiagoa da; kamio-eroen indarra gutxituz joango ote zaigu?

Eguneroko lana ezezik, egunero-ko borroka antolatuta beharko dute. Eta horretarako elkartzeak lanik asko emango die.

MIKEL UGALDE

zeruko ARGIA

Zuzenadaria:
MIREN JONE AZURZA

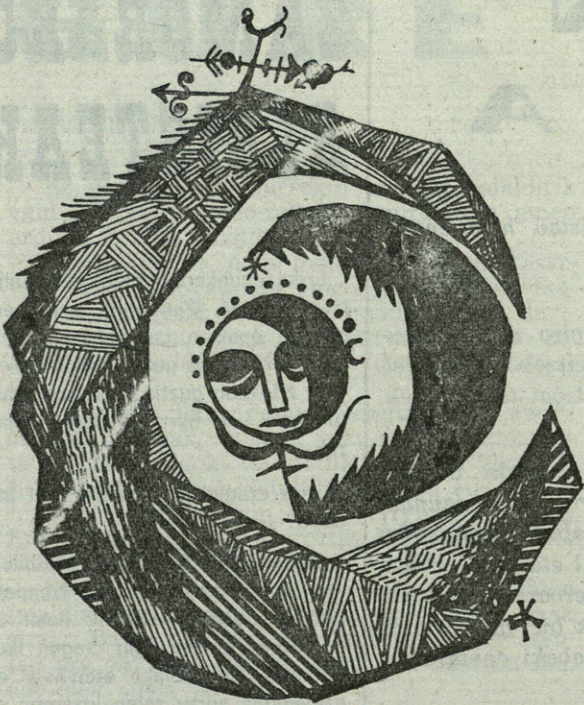
ARISTEGIETA

Nafarroa-Kantauri eta Aragol-ko Kaputxinoak argitaratua (Kale Nagusia, 50-1.º Burlada-Pamplona).
Donostian: Okendo, 22
Tel. 42 66 66

ARPIDE SARIA:

Barruan	300 pezeta
Korreo batasune-tako errietan	350 pezeta
Atzerietako bes-te errietan	370 pezeta
Aldez	Aurrez gal-detu
Salmetan (ale bakoitza)	7 pezeta

Irarkola:
• Gráficas Navasol
A. Adoain, 1 IRUIREA
D. L.: NA. 90-1963

berriak

Abenduaren eratzeko da Gasteizen urtero eratu ohi den Musika Saila. Beste zenbait obraren artean Jose Mari Usandizagaren "Mendimendiyan" deritzan euskal opera aurkeztuko da.

● San Andres jaiak direla eta, Carlos Elgezua irudigileari omenaldi bat egiten zaio bere jaioterrian, Eibarren alegia.

Omenaldi hau dela eta, haren zenbait irudiren erakusketa bat muntatua izanen da Eibarren bertan. Horrez gainera, Alvarez Enparantza kritikariak hitzaldi bat emanen du hilaren 29an.

Saio hau herriko "Artista Elkarteak" eratuak izanen dira.

● Lehenago esan bezala, Aita Onaindiari esker eskuratu ahal izan dugu Zornotzako Erti-Kultura Elkarteak eratu zuen Euskal Olerki Sarietaren araudia.

Sariketa hau hamabost urtetik beherako gaztetxoentzat burutua da, eta dagozkion oinarriak 6 garren orrialdean irakurri ahal izanen ditu irakurle interesatuak.

● Elgetan antzerki obra bat prestatzeko asmotan aihardute.

Elgetan ez da —guk dakigunez— antzerki talde "serio" bat. Ez dago, behar bada, nolabaiteko programazio bat, ez eta zuzendari jakineko bat ere. Baina Elgetako gazteria, euskal gazteria da, zaletasunik ez zaio falta, kezkarik ere ez, eta, orain, antzerki obra bat burutzea gogoratu zaie; ez da, horregatik, lehena, eta ez da, segurutik, azkena ere izanen.

Hori da, hori, herri antzerkia, herri gogoa eta herri zaletasuna. Edota, hitz bakar batez esateko. Herri giroa, gero eta urriago dugu lorea alegia.

Zorionak!

hitzaldiak

Hilaren 26an., astelehen iluntzean, beste hitzaldi bat izanen da Motrikun, "Luises" delako elkarteak eratu. F. Garitano Semeen erlijio heziketaz mintzatuko da.

Abenduaren 4ean., berriz, hilabete luze iraun duen programa jori honetako azken hitzaldia eratu da. Gotzain-laguntzaile den Setien jaunak Gurasoen ardura eta eginkizuna aztertuko du.

Azkenik, oraindik erabakitzeko dagoen egun eta orduan, mahai inguru bat eratzeko da Motrikun bertan, aurreko hitzaldietan ihardun duten hizlariak osatuz.

● Altsasun ere eratzun ari da hitzaldi sail bat. Azaroaren 24ean. Juan Antonio Urbeltzek Barrankako Dantza Mota eta Folklorea azalduko du, eta abenduaren 1ean. berriz, Mintxo Leizaola Urbasa Etnologiaren mintzatuko da.

Beste zenbait hitzaldi ere izanen da abenduaren barrera, bai eta jaialdi bat ere Gabon bezperetan ere. Baina honetaz hitzegiteko izanen dugu geroxeago ere nahiko asti.

● Iruñean ere, Udaletxeko Dantza Taldearen sortzeaz hogeita bost urteurrena dela eta, zenbait hitzaldi dugu.

Azaroaren 26 eta 27an. bi hitzaldi izanen dira. Astelehenan Bizente Galbete, Iruñeko Dantza Taldearen sorrera eta eboluzioaz mintzatuko da, eta biharamunean, berriz, Patxi Arraras, Nafarroako Folkloreaz.

editorialen bilera durangon

Joan zen orrialde beronetan esan bezala, azaroaren 4ean., igande arratsaldean, editorial aurkezlarien bilera ospatu zen Durangon. Esan bezala ere, guk ez genuen joaterik izan. Edozein modutan, hartaz jaso dugun informazioa Gerediagako Elkartearen Lehendakari ordezkari den Jesus Mari Agirre Adiskideari zor diogu, nahiz eta berandu hartaz zertxobait aipatzeko interesgarri delakoan.

Gerediagako Albeñi Lehenakaria, Agirre eta Bastida bertan zirelarik, AUNAMENDI, AUSPOA, BEOBIDE, Cinsa, ETOR, JAKIN, LA GRAN ENCICLOPEDIA VASCA, eta LUR editorialen ordezkariak osatu zuten mahai ingurua. Bilerak bi sail nahiko berezi izan zituen, hots, azokari buruzko kritika eta katalogo arazoa.

● Kritika arloan, editorialak —nor bere aldetik— azokari dagozkion hutsune, akats eta okerrak salatzen eta agertarazten saiatu ziren, hurrengo urteetan ahal den neurrian konponduak eta gaindituak izan daitezke.

Salaketa hau ez dagozigu behar bada guri (orrialde honetako irakurleei alegia), hala ere, informazio gisa edo, berez eta aipa dezagun, lau sailletan berezi eta aipatu ere: 1.—Propaganda eta zabalkundea (informazioa, harremanak, salneurriak, beharpenak etab.). 2.—Azokaren antolaketa (altabarak, stand-ak, aparkamen-

dua, argia etab.). 3.—Azoka inguruko giroa, eta 4.—Gerediagako Saria.

Irakurlekoari gehien ardura dakiokkeen aldetik, azken bi puntu hauk azalduko ditugu bakar bakarrik, hau da, Azoka inguruko giroa eta Gerediagako Saria.

● Azoka inguruko giroari buruz, zenbait uste zuen ekintza eta saio gehiago behar dela, hitzaldi sail bat edo honelako zerbait esate baterako, programaren bete eta osagarri.

Gerediagak uste du, ordea, egun hoiako saiorik bereziena azoka bera dela eta behar duela jarraitu izaten, eta beldur da, zenbait hitzaldi edo bestelako ekintzen bat edo beste antolatzen hasiez gero, ez ote lukeen azokak garrantzi eta arreta galduko.

● Gerediagako Saria, berriz, aurtengo mahaikoak nortzuk izan diren galdatu zen (honetaz zerbait esan genuen orain dela hamabost egun). Mahaikoan agiria irakurri zen gero, bai eta Gerediagako eta mahaikoan artean erabakitako ohar bat ere, hots: Gerediagako Elkarteak eta beronek sariketa honetarako apropos izendatutako epai-mahaiak, elkarrekin zenbait jardunaldi izan ondoren, erabaki bat hartu eta jakinarazi nahi dute, aurtendik hasi eta aurrerantzean obra erabat amaituak izango direla bakarrik kontutan hartuak; hau da, tomoz argitaratzen diren liburuek ez dutela osotzen diren artean sariketa honetan parte hartu ahal izango.

Sariketara azaltzen diren liburuez, bestalde, gehienek uste dute, mahaikoek —direnak direla— ez dutela nahiko astirik izaten liburu guztiak behar bezala aztertzeke, eta liburuok azoka eratu baino zenbait aste lehenago bidaltzea proposatzen da.

Mahaikoak izendatzeaz ere bada edozeinbat eztabaida. Honetaz, Gerediagako garbi garbi nahi luke lehenik azaldu bere neutraltasuna, eta prest legokeela mahaikoek izendatze hori beste euskal antolamendu bati eskaintzeko, Euskaltzaindiari edo besteren bati, esate baterako. Honetaz ere ez datoz guztiok bat, zenbait arrazoi desberdinez.

Azkenik, sariak ohorezkoak (eta dohakoak beraz) direnez, ea zergatik ez den sari gehiago ematen galdatzen du ordezkari batek. Eta zergatik ez eman sari bat, adibidez, liburuak dotoreen eta ondoen hornitzaile? Beste zenbait uste du, besterik gabe ere saririk erruz eman dela aurtan. Behar bada, soluzioa honetan legoke, sari gehiago izendatu bai, baina "desierto" lagatzea zilegi den artean.

Honenbestez, bigarren arlo nagusiari atxikitzen zaio, katalogo arazoari alegia.

● Azokako katalogoaz, proiektu bat aurkeztu zuen Gerediagako Elkarteak, iaz agindu bezala. Harako proiektua nahiko zehatz eta osotua da, eta gehiegiko xehetasunik gabe, punturik garrantzitsuenak betetzen ditu.

Katalogoa bera eskuliburu gisa izanen da eraz eta molde. Hiru sail izanen ditu, hau da, 1.—Editorialen zerrenda alfabetik ordenaz. 2.—Literatur obraren zerrenda, gaien arauera. Eta 3.—Autore guztien aipamena, alfabetaz ere.

Katalogo honetako sailik nagusia lehendabizikoa izanen da, editorialen zerrenda alegia. Lehen sail honetan, xehetasunik gehienak, bibliografia lan eta gaitzontzeko ipi-apak bilduko dira. Ondorengo biak, aldiz, zerrenda soilak izanen dira, apendiz gisa, aurkibide eran, lehen sail nagusiari erabat atxikiak.

Oraingoz 5.000 ale haina argitaratzeko asmotan dihardu Gerediagako. Hala ere, argitaralpen horren ordaina zer modu eta eratan egin beharko litzatekeen erabakitzeko dago oraindik. Behar bada, zenbait azterketa egin ondoren, badirudi hirutik bi publikidaz ordainduko litzatekeela, eta gainontzeko hirugarren parte editorialak berek ordainduko luketela. Editorialen ordaina zer neurri eta proportzietan —zein arauz alegia— egiten den ez zen erabaki, ordea.

Goraxeago aipatu dugun 5.000 aleko edizioa bost urtetarik behin egiten litzateke, eta urtero, aldiz, liburu berrien eraskin bat argitara emanen luke Gerediagako, orain arte urtero atera izan duen katalogoa atera beharreen.

Azkenik, bilera amaitzean, Gerediagako Elkarteak editorial guztien iritzi eta aburuak eskertzen ditu, aipatu guztiak bildu eta aztertu ondoren bere erabakia jakinaraziko diela aginduz.

anaitasuna hamabosterokoa

Esan digutenez, eta geroztik hainbati entzun, Bilboko ANAITASUNA hamabosterokoa ixteko zorian omen dago. Honelako zurrumurrua zabaltu da makinatxo bat ahotan, eta irakurle batek baino gehiagok galdatu digu egia ote den.

Honetaz jakitzeko Imanol Berriatugana jo dugu, inork jakitzekotan beronek jakin dezakeelakoan. Imanol esan digunez, ordea, ez omen da batere horrelakorik. ANAITASUNAK esku artean du, bai, hauzi txiki bat, baina ez du zer ikusirik hamabosterokoa argitara eman edo ez ematearekin.

Hauzia harpidedunen kuotetan datza. ANAITASUNA, bere burua autofinanziatu behar duten euskal alizkari guztiak bezalaxe, errenka dabil. Salneurria jasotzeko asmotan dihardu, eta horretarako administrazioaren baimena behar, ez honetan eta ez bestetan baimenik eman nahi ez duen sasoi batetan behar ere. Hona hauzi guztia, hauztxoa alegia.

Beraz, ANAITASUNA hamabosterokoa aurrera jarraituko du, eta jarrai dezan nahi genuke.

txanbelin txistularia

Jose Luis Lizundia adiskideak diosku telefonoz: "Txanbelin" txistularia hil da. Batzaz beste, azken hiru urtean urtetan "Txanbelin" izeneko txistulariren bat izan da Euskal Herrian, Durango aldean. Gehiago ez da izanen, joan zaigu azkena.

Serafin Amezua laugarren "Txanbelin" genuen gutienik. Aita, aitona eta aitonen aita behintzat, txistulariak ziren. Lehenago izen berekorik egon zenik ezin jakin, gaurko behinik izen.

Serafin "Txanbelin", Berriz, Garay, Mañaria eta Izurtzako txistularia genuen. Amaika erromeriatan iharduna zen, bere txistu hotsa nagusi zela. Horrez gainera, hainbat eta hainbat ezpatadantzarien maisu izana genuen Yurreta, Zaldibar, Arrazola eta beste zenbait lekutan.

Txanbelindarren historia eta bizitzaz zenbait azter-

keta egina du Gaizka Barandiaranek. Duela zazpi urte, berriz, omenaldi bat eskaini zitzaion Yurretan, I Ezpatadantzari Eguna ospatzean. Orain, joana joan, merezi luke hilzoriako artikulutxo kozkor bat baino gehiago. Euskal Herriko Txistulari Elkarteak du hitza eta ekintza.

liburu erakusketa

Azaroaren 15etik. 30era. arteko bi asteren buruan eratzeko da Bilboko Galeria del Libro delakoan (Ercilla, 35) Euskal Liburu Erakusketa bat.

Jakin izan dugunez, galeria horretako Zaballa jauna erabat arduraturik dugu euskal liburu bultzakada eta zabalkunde gehiago eman gurarik. Asmo honetan diharduelarik, Bilboko Galeria del Libro hori euskal liburu ezpezializatu nahi luke, Bilbon arlo honetan dagoen hutsunea bete nahiaz.

Donostian Manterola gisa edo, zenbait fondo zaharrez jabetu nahi luke, han-hemenka sakabanaturik eta erdi mesprextaturik dagoen hainbat liburu bildu eta katalogatu asmoz.

Azaroaren azken hamabost egunetan irekirik iraunen duen erakusketa hori eta Bilboko Herri Irratian lortu nahi luketen astean behingo emisioa ez lirateke pausorik kaskarrenak, ez horixe!

Ekin eta jarrai.

nafarroako kantak

Dueta zenbait hilabete sail beronetan aipatu anai izan genuenez, Aita Riezu kaputxinoak Nafarroako kanta zaharrak biltzen ziharduen Lekarotzen, eta, genioenez ere, bere zeregin baliotsu hartan ez zen Baxenabarrekorik baztertzan ari.

Orain, berriz, pozik asko esan dezakegu, Nafarroako Euskal Kantu Zaharrak deritzan bilduma bat agertu berria dela, Aita Riezu berak taxutu eta osatua.

Batzaz beste ehundaka kanta biltzen da liburu berri honetan, berrogeita hamar inguru Aita Donostia zenaren artxibotik jasotak. Esan beharrik ere ez, Baxenabarrekorik ere tartean direla.

Aita Riezu beste bilduma bat eskaini zigun orain dela hogeita bost urte. Flor de Canciones Populares Vascas deritzan, eta EGIN editorialak argitara eman zuen (Buenos Aires, 1948). Ea ba hirugarrena, beste hogeita bost urte baino lehenago.

bosgarrena

Nork esan gero! Bai, hona bosgarrena, bosgarren "Bizkaia-ren auzo ikastola", alegia.

Lehendabizikoa Amaiterminen. Ondoren agertu zitzaizkigun Karranza eta Larrabetzuan. Laugarrena, berriz, Berriatuko "Milloi" hauzoan, eta hona non bosgarrena Zornotzako "Garaitondo" izeneko hauzoan. Honela diosku behintzat, Zornotzako bertako irakurle sutsu batek:

Adiskide ezezagun hori:

Zure "hauzo ikastolari" buruzko lantxoak irakurrita gero, ausartu naiz karta hau egiteko eta honen bidez esango deutsut, badala Bizkaian bertan beste "hauzo ikastola" bat, Zornotzako Garaitondo hauzoan dagoena alegia.

Naiz eta orain dala urte batzuk, beste leku batera aldatu egin ditue umeak, eta horregatik apur bat abandonaturik eta nahiko desgindurik aurkitzen dan, hantxe irauten dau agiri agirian hizkuntza biko eskribu famadunak.

Astirik ba dozu, eta obe jaiegun baten izan daitela, egiozu bisitatxo bat eta holan bertako boraleku barria eta baita bertako ermitia barrutik dana konpondurik ikusteko aukera izango dozu; Larreako Santutegira doan bideari bost kilometro inguru jarraiturik.

Honen gainera, ba dago beste bat neuk ikusia, bainan ikastola honen kartela urte pare bat edo barriztatua eta ezta lehengo erara be; marmolezko plaka bat da eta bertan irakurtzen da euskeraz bakarrik "bizkaiko auzo ikastola", seguru asko Gerediagatarrek ipiñia, ze Durangoko Orozketa hauzonean aurkitzen da ta.

Honenbestez eta karta hau irakurtzeko euki dozun pazientzia eskertuaz, agur eta urrengorarte.

● Honaino Rikardo Espinosa Zarrabe irakurleak Zornotzatik bidali digun gutuna. Diogun, sortaldeko euskaldunen batek ez badaki ere, Zornotza Amorebieta dela, inguruko euskaldunek dioten bezala.

Hona ba, gerra aurretik irauten duen bosgarren "Bizkaia-ren auzo-ikastola". Eta seigarrena non? Ze, ez gara orain seigarrenik ez dagoenik esaten hasiko!

AMATINO

EUROPA, ARABEEN MORROI

Judu eta arabe arteko arazoan, bada garrantzi andia duen puntu bat; ain zuzen, nik orain arte, aipatu ez dudun puntua, petroleo kontua, alegia.

Petroleoaren eragina geroz eta andiagoa azaltzen da. Europako zenbait estatu, bereak eta bi jasaten ari da. Holanda da batipat, Israelen alde postura artu duelako, gehien jasaten ari dena. Jaietan kotxez ibiltzerik ez dute, kalefazioak ere neurri batetik gora berotzerik ez, eta horrela beste mila gauza.

Guduko tresnak baino indar andiagoa duela petroleoak, esan behar. Enbargo itxurako bat ezarri dutenean, hor ikusten ditugu europarrak zalantzaz eta posturaz aldatzen. Zergatik du horrenbeste indar petroleoak?

Galdera horri erantzuteko, Europari dagozkion datuak bakarrik emango ditut. Ematen ditudan dato gehienak beheko kuadro horretan dituzu. Kuadro horren mamia azaltzea izango da nere eginkizuna. Bestalde, Europaz mintzatzea nahiz eta oso egokia ez izan, sartaldeko Europaz bakarrik ari naiz idazten eta ez Europa osoaz. Kuadroa, nik handik eta hemendik josotako datoez osaturik dago gainera.

Gauzak egiteko edo produzitzeko eta beste gauza askotarako, energia edo indarra behar dela denok dakusagun gauza da. Teknika-mailan gizartea aldatuz doan ez gero, indarra edo energia arloan ere ikaragarriko aldaketak ematen ari dira. Duela ogei urte hautan, indarra sortzeko behar diren gauzetan edo lehen gaitan realitatea, ankaz gora aldatu da.

Kuadroak adierazten duanez, batipat, ikatza erabiltzen zen. Ikatza zen jaun eta jabe. Lautatik iru erabiltzen zen ikatza. Mina eta minetako langileek beraz, garrantzi andia zuten. Petroleoa ere 1955. urtean erabiltzen zen, baina ez ikatzari urreratzeko adina eta gutxiagorik ere. Izan ere, %eko 21,9 bakarrik erabiltzen bai zen. Beste lehen gaiak aipatzeko adina ez ziren erabiltzen. Gasa, %eko 1, ez zen erabiltzen.

Baina, horra, amabost urte igaro ondoren egoera, bateko beste aldaturik azaltzen zaigu. 1970 urtean, Petroleoa da indarra sortzeko lehen gaitetik errege. Urreratuko

EUROPAN GASTATZEN DEN INDARRA
EHUNETAKOTAN EMANIK

	Ikatza	Petroleoa	Gasa	Elektrika	Nuklearra	Denera
1955	74'4	21'9	0'9	2'8	—	100'0
1970	30'1	60'4	6'3	3'2	—	100'0
1975	20'1	66'4	9'7	—	3'8	100'0
1980	10'7	70'7	12'2	—	6'4	100'0

zaion beste lehen gairik ez dago. Indarra egiteko zamarretatik sei petroleoa da. Ikatzen garrantzia gain behera, zuzen zuzen erori da. Ikatza amarretatik iru besterik ez da gastatzen. Badirudenez, geroz eta gutxiago erabiliko da gainera. Horren arrazoiak garbi dago. Petroleoa, indarra sortzeko, ikatza baino askoz merkeago eta ohea baita. Beste arrazoirik ez dago. Arritzea ez da, beraz, urte hautan, mehatz zulo asko itxi beharrean arkitzea.

Ikatza, geroz eta gutxiago gastatuko den bezala, petroleoa geroz eta gehiago erabiliko da. 1980 urtean, gutxi gora behera, indarra egiteko erabiliko diren lehen gaitatik lautatik iru, petroleoa gastatuko da. Gogoan, eduki behar den beste gauza bat ere bada, alegia, gaur egun gastatzen den baino indar gehiago gastatuko dela hemendik urte batzuetara. Begira, jakintsuek diotenez, 1985 urtean, 1955 urtean gastatzen zen baino bateko lau indar gastatuko da. Beraz, beste lehen gaiak baino gehiago bakarrik ez, askoz ugariago beharko da petroleoa.

Baina ba al da nahiko petroleo munduan? Oraingoz bai. Bere erretzek, ordea, ez du asko iraungo. 2.000 urterako, petroleo putzuak agortzen asiak izango omen dira. Urte horretatik aurrera petroleoak ere berea egina izango du. Zer gertatuko da orduan?

Orduan, batipat, nuklear indarra erabilikoda. Uranio gastatuko da. Eta zorionez, uranio munduan zabalduz arkitzen da. Gaur egun, Europak bizi duen morrontzarik ez du, orduan, pasa beharko. Bien bi-

tartean bereak eta bi jasan beharko ditu, Europak. Eta arabeek zerbait egin nahi badute, bien bitartean egin beharko dute.

Eta, petroleoa, arabeek bakarrik al dute? Ez, petroleoa munduko beste zenbait lekutan ere bada. Rusia ere aberatsa da eta badirudi beste zenbait lekutan ere petroleoa ugari dagoela. Alaz ere, oraingoz, arabeak dira aurreratuenak. Europa, puntu honetan, arabeen morroi da.

Morrontza hori ikusteko, dato bat bakarrik emango dut. Gaur egun, Europen gastatzen den petroleoa, %eko 87, arabeen lurraldeetatik datorriguna da. Amarretatik bederatzia, beraz, Europen gastatzen den petroleoa, arabeena da. Europa beraz, arabeen menpe dago. Eta morrontza horretan gauzak aldatzen ez badira behintzat, eta aldatzeko itxuririk ez dute, ogeitabost urtetan egon beharko du.

Arabeak gudu tresnak baino askoz indartsuagoa den tresna, beraz, badute, petroleoa, alegia. Tresna hori behar bezala erabiltzen jakiten badute, arazoa konpontzera iritxiko dira. Begira, enbargo txiki bat egin dute eta Europa koloka ikusi dugu. Gaur egunean Europa ko buruzagi gehienak Israelen aldeko izan arren, itxuraz bestaren alde jokatu behar izan dute. Zer egin behar zuten, gainera? Pompidouk Israelen alde posturirik artzen ez zuelako, Frantziak kritika gogorrak izan zituen. Gaur egun, petroleoa gutxitzen asi denean, jendearen kritikak ere bapatean isiltzen asi dira. Izan ere, ez dago beste erremediorik.

J. ELUSTONDO

“MAHAI INGURU” BATEKO SOLASALDI JAKINGARRIA

Beste askotan bezala, orain ere berriro ekonomilarien mahai inguru bat ospatu da Madriden, aste-roko ezagun baten etxean.

Gaia, ezarria, zera zuten: “Zer nolako ekonomia izango bide da Espainiakoa, 1985 urtean?”. Astero-koaren zuzendariak berak dioenez “eskualde guzietako ekonomilariak bildu zaizkigu mahai honen inguruan”. Hamasei izan dira: kastellanoak, andaluzak, katalanak, gallegoak, kamarioak, asturianoak, valencianoak. Erriogatar bat ere bazegoen, baina Euskal Herriatik inor ez.

Benetan gauza edo gertatu arara eta bitxia da, gero, “mahai inguru” horretan aztertu eta eztabaidatu diren gaiak eta arazoak ikusirik, Euskal Herriko inor han ez egotea. Behingoa bakarrik baltz, ez ginate harrutuko fenomeno honetaz. Baina sarritan gertatzen dena delarik, “lege edo erregulartate sozial” bat dagoela esaten auzartuko ginate gertakizunaren erroetan. Lege horren indar eragileak bat baino gehiago direla uste dugu, eta esplikabide argia emateko soziologo eta psikologoek elkar hartu beharko lutekeela dirudi.

Aztergaia, hots, Espainiako ekonomilarien etorkizuna, alde eta sai-hets askotarik aztertu du ekonomilari talde horrek. Berariaz idatzi dut hemen “talde” hitza. Izan ere, besteak beste, zerak jo du bereziki nere adimena: hamasei mahaikide horien solasetan izkutuko elkar ulertu nahi bat ageri da. Eta elkar ulertu nahiak, badakigu, elkar hartu nahia adieraz dezakeela. Harrigarri gertatzen zaigu elkartasun-giro hori, batikbat kolore guzietako ekipaok zeudelako mahaian eserita. Halaz ere, oker ez banabil, “elkarrekin bidea, oraingoz behintzat egiteko” nahia eta asmoa zuten mahaikide guziek. Areago, esango nuke, etorkizunerako bide zabal hori ez zitzaizien agertzen gaurko bidetik etena eta hautsia izan beharko zuenik. Iraultzaren ez lurrik ez usainik, nik behintzak ez dut nabaitu, hainbat koloretako pertsona jakintsuk, zazpi ordu luzetan, solas librean, jardun duten mahaia ingurumenen.

Gauza jakingarriak asko esana dago aztertu zituzten “Hamar puntu”-en gainean. Esate baterako, errejionalismoari buruz halako izpiritu zabal batez mintzatu ziren gehienak. Errejionalismoaren inguruan agertu ziren iritziak aztertzen ez naiz, noski, hemen orain hasiko. Ez eta ere, han esanak nerezat zer balio duten, ez dut esango. Guretat —euskaldun herrizaleontzat, alegia— arras interesgarriagoa zera da, “errejionalismo mo-

ta baten mugimendua” aurrera egitzen hasia deia Espainian, eta lotan hartzen bagaitu —beste gauza anitzek bezala—, herrigintza eta politika mailan kopeta ailtzatzeke lotsa izan behar dugula.

Esan gabe doa, irakasleen, idazleen eta intelektuaren iritziak bat direla, eta beste direla aginte eta botere aldekoak. Halere “errejionalismo-mota” honen dinamika eta kontradizioak gutienez ezagutu eta jarraitu egin behar ditugula ukatuko lukeena, ez nuke ni herrigintzan nere kideko izan nahi.

Izenik ez dut aipatu oraino. Eta Tamames ekonomilari ezaguna bereziki aipatu beharra dago.

Alde batetik, Tamames-ek burutu duen prospektiba lan bat izan bait da, mahai inguru aipatua erakarri duena. Bera agertzen da, horrexegatik, besteen gainetik eta guzian erdiko bailitzan. Egia esan, Tamames-en iritziak bereziki irakurri eta birirakurri ditugu. Eta zenbait puntutan, uste ez genuena, eman digu. Adibide anitz eman nezake —errejionalismoaren alde diena—, esaterako. Hortan aurrelari antzean agertu da. Baina, irakurzaile, zuk pentsa, zuk ondorioak atera, jarraieran aldatzen dugun Tamames jaunaren esaldi honetaz:

“Si aceptamos el modelo de emigración por un lado, inmigración por el otro, yo creo que estamos listos. Lo digo muy claramente, y no es por racismo, porque los norteafricanos son tan seres humanos como nosotros, con la particularidad de que hablan una lengua distinta, que tienen unas costumbres absolutamente diferentes y se enfrentan con una serie de problemas de falta de asimilación. Es decir, que iríamos a reproducir en España lo que estamos deseando que se acabe para con los españoles en Alemania, Suiza y Benelux. Y si en mil novecientos ochenta y cinco nos encontramos en España con ochocientos mil mogrebies, el principal problema para España será el de los árabes, y tendríamos que recomenzar de nuevo la Reconquista (exagero a propósito, pero ahí existe un problema grave en potencia).”

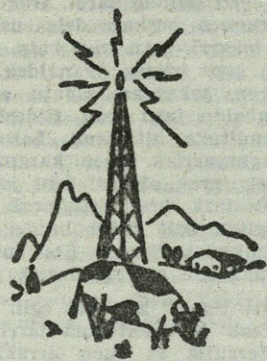
Yo creo que nosotros tenemos que ayudar a los norteafricanos con exportaciones de capital, pero no con una inmigración norteafricana a España que va a plantearles muchos problemas a ellos y a nosotros.”

Gisa honetako gauzak entzuten egingo genuke, gutienez, baldin, deitzen digutenean, “mahai inguruetara” hurbilduko bagina.

G. ANSOLA

Donosti'ko
Erri-Etxe'ko Aurrerki Kutxa

EUSKAL IRRATI
SAIOAK

Banen baneko azikal
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru
aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta aber
Torelavega'ko Perira joan
etorriak

Baserriaren alde

bazkari onaren zarpagarria
eta txarraren estalgarria

**LA CASA
DEL CAFE**

Juan Jirondo

San Martin 19 - 48100

Bai Onenak!

Janari bidez izaten dira
ganadu on, indartsuek,
Eta nora jo jakin bear du
baserritar burutsuak,
Berebiziko aragi pillak;
gafiera esne putzuak,
Oiek guziak berokin ditu
Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERREENTERI

**JOSE ZINKUNEGI'REN
OPTICA BERRIA DONOSTIAN**

URTETAN LAN OIETAN OITUA

BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

Hernani, 4

DONOSTIA

TRANSPORTES

azkar

ERAMAN - EKARRIRAKO KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donosti'tik egunero:

Iruña, Bilbao, Gazteiz, Jerez de la Frontera, Cadiz, Alicante, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca-ra.

Astean Iru aldez:

Sevilla, Lugo, Coruña, Orense eta Vigo'ra.

Carretera Gral. a Hernani - B. Ergobia - DONOSTIA

Telefonoak: 450313 eta 459723

Aptdo. 1381

Aptdo. 1381

HAIN IKULTURA EZ DEN EGUNKARIA

AZAROA
20
ASTEARTEA

**Haurra
objeto
bihurtzen
dugunean**

Euria ari du. Ikastolako haurrak irakurketan ari dira. Nere aurtengo asmorik sendoena haurrei irakurtzeko grina sortaraztea da. Euria ari du eta haurren isiltasuna lagun dudalarik —eztulen bat nohiz behinka, hasiak diren hotzen adierazgarri—, idazte-ari ekin diot.

—Andu, zer esan nahi du «jaulki» hitzak? Tintin-en ipuinak batzuek, libururen bat beste batek, «Auspoa» sortako antzerki zenbait, nik neure liburutegitik ekarritako libururen bat...

Zer gehiago eskeini behar diet haurrei, euskaraz jakur dezaten?

Alferrikoa da: Arazo hau irakasleok bizi dugu, eta guk bakarrik dakigu hizkuntza eta espresibitate osoa zenbaiteraino moteldua, mugatua, hautsia dagoen irakurketen-eza delarik medio. Guk bakarrik dakigula... jakinen bagenu...

Eta espresibitatea bakarrik hautsiko balitz! Haurrak, imajinazioa landu behar duen adin honetan, te-lebista bizten du, inungo lanik ematen ez dion tresna madarikatu horri begiratzen dio; mundu berriak sor-tuak, eginak, jasoak ditu. Haurrak bizitzaren alderdi pozgarriena galdu du.

Guk, berri, ikastolan, euskararen arazo hau dela-ta, kreatibitateak hain garrantzi haundiko duen al-derdi hau ukatzen diegu haurrei. Eta kreatibitate hau, barren-dinamika hau gai lizateke barrenko mun-du aberatsa kanpora ateratzeko, gure Euskal Herri aspergarri honetan imajinazio pittin bat jartzeko.

Hobe luke zenbaitek, taberna zuloetan «politikaz» jardun beharrean, edo-ta efektibitatek gabeko pan-fletokerietan jardun beharrean, edo-ta ekonomiaren koiuntura zapatlaile, desegoki eta inperialista bate-taz jardun beharrean, arazo hauetaz arduratu eta lan eginen balu. Euskal Herriarentzat litzateke onuragarri.

Baina ziur naiz: Taberna zuloetan «politikaz» jar-duten direnak, panfletokerietan dabilzenak, eta eko-

nomiaren koiuntura, desegoki eta inperialista bate-taz jarduten direnak, «politikaz», panfletokerietan eta ekonomiaren jardunen lirakeela irakurgaiak presta-terakoan ere.

Emakumea **objeto** bihurtu dugula? Nik dakidanez inork ez du oraindik egoera hau salatu eta goikoa baino garrantzikoagoa ikusten dut: Gurasoek, gizar-teak, irakasleok, haurra «objeto» bihurtu dugu. Gu-rasoen sexual harreman batzuen, etxeko egoera za-paltzaile baten, irakasleen ezjakintasunaren, gizar-te-aren helburu berekoien «objeto».

Horrela doaz gauzak, eta horregatik salatzen dugu ikastola. Lagundu, ikastolari lagundu? Arraioa, eta mesedez!: Ez, ez dugu «lagunduko». Euskaldunoi da-gogikuna esijitzea da.

AZAROA
23
OSTIRALA

**Bizitza
espiral
bat
da.**

Behin, artean hamabi urte alai eta zartatsu ni-tuen, edozein eratako pertsona izan nintekeela adie-razi zidaten; santu, hiltzaile edo... lapiko berdinetan egosten diren hamaika gizon normalen antzeko izan nintekeela.

Gaur pentsamendu hauxe bururatu zait berriro eta atzo nintzena ez naizela, eta gaur naizena ez naizela gehiago izanen pentsatu dut. Izen berdinenaren pean izkutatzen santu, hiltzaile eta lapiko berdinetan ego-sitakoen antzeko naizela.

Beldurgarria da benetan: Pentsamenduen, ekin-tzen, otoitzen espirala. Gertu daude lehena, oraina eta geroa, baina ez dute inoiz ukituko. Nadin mugik-or, konforme nago, bainan ere atzoko itxaropenak lotsa ditut gaur; ene gaurko itxaropenak, mozkortu ez ninduten ardoak izanen ditut bihar.

Egoera xelebre hau onartzeak dakarren askata-suna bakarrik da mugikaitza.

Eta badakit, horrexegatik jakin ere, gaur ere lasai eginen dudala lo.

AGIRRE SARIA

Kerexeta, Leizaola, Gurrutxaga, Aranalde eta Haritschelhar jaunak.

Baionan ginen Azaroaren 9an. Aurtengo «Agirre Saria»ren ospa-keta zen, hain zuzen ere. ORIXE zenaren JAINKOAREN BILLA de-ritzan liburuari eman zaito lehen saria aurtun. Bigarrena, berri, Jai-me Kerexetari, ALKARTASUN BA-RRIA liburuagatik.

ORIXE zenaren omenez eratu-riko jarduna zen. Baionako mu-seoan eta arratsaldeko lauretan ospatzen zen. Ez zen, ez egun eta ez ordu egokia, jende asko biltzeko. Ostiral arratsaldeko lauretan bait zen batzarra. Guztitara, entzule eta hizlari, hogeita bosten bat bildu ginen.

Ohi duen bezala egoki egin zi-gun Haritschelhar euskaltzain bu-ruordekoak ongi etorria: «Nahi di-zuet eman ene ongi etorri hobe-rena. Badakizue jadanik hunat etorri ziretzela... eta erran behar dizuet... euskaldunon etxea dela. Hortakotz ez dakit, lehen jadanik erran bait dut, ez dakit, ongi eto-rria egin. Zeren eta zuen etxean bait zirezte».

Berehalaxe Ildefonso Gurrutxa-ga jauna mintzatu zen. Euskaraz bi hitz egin zituen bildu ginenei eskerrak emanez eta «Agirre Sa-riak» laugarren urtea zuela esa-naz. Sari hau haunditzeko asmoak ere azaldu zituen. Ondorengo hiz-lari guztiek euskara hutsean egin-go zutela eta gaztelaniaz egin zi-gun ordu laurdenen bateko hitzal-dia. Hilik dagoen ORIXEri sari hau zergatik eman zaiton adierazi zuen. Hortarako aipaturiko idazle-aren lanak eta merezimenduak azaltzen saiatu zen. Azkenik «sari-diru» hori nola erabiliko zen esan zigun, ORIXE hilik dagoenez ge-ro. JAINKOAREN BILLA liburu-a, jarehun bat ale edo, jendeari hut-sean zabaldutaz eta batzar hartako egitaraua moldatuz erabiliko zela agertu zigun ORIXEren aipamen eta gorailpenak eginaz.

Ondoren Jaime Kerexetak hitze-gin zuen. Eskerrak eman zizkien «Agirre Saria»ren antolatzaileei eta han bildu ziren guztiei ALKARTA-SUN BARRIA izeneko liburu-a ha-intzakotzat hartua izan zelako eta bigarren saria eman zitzaio-lako.

Berehala Joxe Mari Aranaldek izan zuen hitzegiteko aukera. Ha-marren bat minutuko hitzalditxo boro-bila egin zuen. Jainkoaren es-kua Euskal Herriaren alde ORI-XEren izan zen aipatu zuen gaia. Iruxkia izateak Uitziko amo-naren etxera eramane zuen. Amo-narekiko harremanek Jesusen La-gundira zuzendu zuten. Horko ego-era eta hezierari esker kultura mailan zerbait izan zen, bestela, ikazkin izan zitekeen Orixe. Baina

Lagunditik botatzea ere mesedeta-ko izan zen bere bizitza euskal ar-loari erabat eskaini zezala. Amai-tzeko, ORIXE, euskara arloan la-nean ari diren guztientzat, eredu bezala jarri zuen, ez alferrentzat eta berritsuentzat, lagileentzat bai-zik, nahiz euskara hutsean nahiz euskara batuan ari diren guztien-tzat, eredu bezala jarri zuen, ez alferrentzat eta berritsuentzat, la-gileentzat baizik, nahiz euskara hutsean nahiz euskara batuan ari diren guztientzat. ORIXE eredu, hautsi eta urratu behar zen guz-tia hautsi eta urratu zuelako, eus-kara indartzearen eta jasotze-aren Eeredu, hortarako adorea du-tenentzat izan ere nork ezagutzen ditu bizi diren euskalki guztiak ORIXE bezala eta nork aztertu ditu beronek bezala euskal idazle zaharrak?

Azkenik Leizaola jaun agurga-riak hitzegin zuen. ORIXEren la-na aztertu zigun, euskara garbian, orduerdi batez. Orixeren itzulpe-nak, olerkiak eta bere kabuz egin-dako hitz lauuko lanak. Harreman haundiak izan zituzten elkarrekin eta ondo ezagutzen du ORIXEren lana.

Halere guk nahiago genuen bes-te bide batetik jo izan balu. Izan ere bai Gurutxagatik eta bai Ara-naldek eman zuten ORIXE idaz-learen berri nahiko garbi. Guk na-hiago genuen, euskara dela euskal-dunon lokarri, esan izan balu. Ho-be zen, gure iritzi, Aranaldek hit-zaldiaren azkenean aipatu zuen gaia zabaldutaz izan balu. Bidezkoa-go irudituko zitzaigun Leizaola jaun agurgarriak, duen karguaga-tik, euskararen alderdi hau jorra-tzea. Besteak beste euskarak se-nide egiten bait gaitu hango eta hemengo euskaldunok. Eta euska-ra batuak are eta senideago.

«Agirre Saria» zela eta egin zen batzarreak zer pentsatua jarri zi-gun. Zergatik ez zuen arrakasta gehiago izan honelako batzarre ba-tek? Bai baizen euskaldunon ar-tean itzala behar lukeen hizlaririk.

Gaztetu beharra dauka nahitaez euskal indarrak batu behar dituen erakundeak. Inori ez diote barka-tzen bizitzako borrokek eta urteek, bai, ordea, omenaldirako, goraza-rerakoa eta esker onerako meri-tuak eginarazten. Erantzunkizun haundiz etorkizunari begiratu be-harra daukate egun batez herria-ren gidaritza hartu zutenek. He-rria ez daiteke oroitzenapenetatik ba-karrik bizi.

IRASTORTZA

Euskal olerki sariketa Zornotzan

OINARRIAK

1.º 15 urte bete ez dabezan umetxo ta gazte guztiak, eta Eus-kalerrian bizi diranak, bialdu al izango dabez euren lanak.

2.º Olerkiak, euskeraz idatziak izango dira.

3.º GAIA: Gabon, Natibitate, Ur-tezar, Urtebarri, Erregen, euskal oitura bat...

4.º Egillearen beraren lanak izan-go dira. Itzulpenik ez da onartzen.

5.º Luzeera: 20 aapaldi edo es-

trofa geien be, makifaz idatzita, lerro tarte bika.

6.º Lanak bialtzeko epea: 1973-ko abenduaren 15a.

7.º Sariketarako lanak zuzenbi-de onetara bialdu: «Sociedad Ar-tístico Cultural Zornoza». Juan Al-tza kalea, 4. Amorebieta (Bizkaia).

8.º Zelan bialdu: Lema batekin izenpetuak, eta estalki baten ba-rruan lema ori, egillearen izenabi-zenak, eta zein erritan eta kaletan bizi dan.

9.º Epai-maia «Sociedad Artísti-

co Cultural Zornotza»-k berak izen-tatuko dau, eta bere erabagia go-rago ezin-jokoa izango da.

10.º Sariak banatzea 1974ko Ur-tarrillaren 6an, Errege egunez ospatuko da, Alkartearen batzarto-kian.

SARIAK

1.ºa:	3.000	pezeta ta sari-ikurra.
2.ºa:	2.000	»
3.ºa:	1.500	»

YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA

ESTABLECIMIENTOS FERRETERIA
ayastaran
DONOSTIA
BURNI - SALGAIK
Urbisteta, 25

ELECTRODOMESTICOS
ETXERAKO ELEKTRO-
TRESNAK
Urbisteta, 27 - lekuak II, 2

RAILITE
LEGEZKO
ZABALTZAILEA
Aldonenea, 4

Urrutiakirik:
44399 ta 426787

ADABAKIAK, EIBARKO KALEEN IZENEI BURUZ

Asmo onez eta arrazoiz, kaleen izenek zer esan ugari eman diete gure herriko idazleei; batez ere euskal idazleei. Badirudi gai honi buruz hainbeste paper izkribatu gastatzea ez dela hain ekonomikoa, baina egia ere da, zenbait euskarazko aldizkaritan txotxolokeriak idazten hoherik gastatzen dela, ekonomiazko galerekin batera zentzunarenak ixuri direlarik.

Euskaraz idazten dugun eibartarrotatik ez dakit inor gelditzen den saltsa honetan satru gabe, neu edo izan ezik; eta neronek ere sartu beharra dut bestek baino guttiago ez izateko, eta batez ere inoiz nere izena ere erabili denez gero.

Udaletxeari egiten zaion eskarian guztiok bat gatzela uste dut, EIBARKO KALEEN IZENAK EUSKARAZ IDATZITA AHALIK ETA AZKARREN IKUSTEKO.

Aurretiko artikuluen hariari jarraitzeko, Odile Kruzeta neskattoare-nari zenbait ohar egin nahi diot, ororen argigarri. Aspaldidanik elkar-tzen gaituan adiskidetasunagatik elkarren arteko susmo txarrik ez du-gunez gero, hariari zuzen helduko diot, kanpotik begiratzen dutenei zer pentsa emango diodanaz axolatu gabe. Odilek badaki horrenbeste.

Eibarko baserrien eta toki-izenen fitxero bat dut, aspalditik osatzen etorri naizena. Laspiurren ohar batzuk bertatik hartuak ziren, ber-berak aitortu zuen bezala. Holako lan baterako, zer esanik ere ez, usteak eta asmaketak baino premiazkoagoak direla agiriak, agiri za-harrak behinik-behin. Eta, beste solasik gabe, goazen harira:

1. UNTZAGA

Hala da Odilek jasotzen duena G. Mujikaren Monografía Histórica de la villa de Eibar liburu 361garren horrialdean: Ulsaga omen zen 1747. urtean. Baina, liburu berean, XV. mendearen hondar urteetako agiriez mintzatzen denean, 13garren horrialdean, "Utzaga, hoy Un-zaga" jartzen du.

Gure herrian "l" eta "n" nabastea, areago "z" eta "s", ezta harri-tzekoa. Ultzia eta untzia (iltzea, clavo) hala erabiltzen ditugu, eta "s" eta "z" kontuan zer esanik ere ez dago. 1630ean jator agertzen zen Aldatsa (gaur "z"kin hain itsusi idazten den Aldatze besterik ez da). XVIIIgarren mendean Eibarren idatzi ziren euskarazko ordenazetan badugu holako exenplurik, nahiz alde batera nahiz bestera, letra horiek alderantziz.

Beraz, toki-izenez ari garenez, toponimiaz esan nahi dut, Quicio, onza = buho eta clavo hitzak ez dute ezer egitekorik, batez ere toki-izen zaharretan. Baina bai Untzak. Honegatik, Eibarren bertan arkitzen dugun agiriak zabarrerean, 1193garren urteko agiritan Unzueta aipa-tzen da (Ziortzako agiri zaharretan Eibar lehen aldiz idatzirik azal-tzean), 1609an Unzeta (gaur oraindik zutik dagoen Untzeta baserria; Azitaingo Unzueta jauregiaren zer ikusirik ez duena) eta 1600ean Un-zetadi (gaur Musategui bezala agertzen zaiguna).

Horiek ikusirik, ezta harritzekoa, Untzaga untza-tik (hiedra) etor-tzea. Harritzekoa litzateke hortik ez etortzea.

Bestalde, Untzaga ezta Untza-ga bezaal zatitu behar, baizik Untzaga edo Untzaaga, a luzea edo bi a behar ditu alegia. Toki-izenetan maiz-tasun handia duen -aga atzizkia delako (Untza-aga). Eta Euskal-Herriko toponimoetan lege hau horrela delarik, Azkueren hiztegian -Aga da begiratu beharrezkoa, eta ez -Ga.

2. TXURIO

Txurio, lehen, izena zela eta gero deitura bihurtu dela, zioen Las-piurrek. Hori hola dela bistan dago Garcia Larrageta eta Zierbide na-farren lanetan. Gainera, inoiz, persona ber-bera agertzen da batean Zuri, urrango Zurio eta beste batzutan Txurio.

XVII. mendean hasierako Juan Zuri de Gorostiaga eibartarrak, argi dago Gorostiaga deitura zuela eta Juan Zuri izen bikotea.

Zuri edo Zurio izenaren ttipigarri (diminutivo) da Txurio, aipatu ditudan nafarren agiritan arkitzen denez. Baina zertako joan urru-tira? Joakin, Txatxin zen gure gurasoentzat, Domiku, Domin (Domingo) izena geuk darabilgu Txomin (XV. mendean Bizkaian baziren Txomin izenekoak). Txo, hutsik erabiltzen badakigu, mutikoentzat. Baina -txo atzizkiak zer esanik ez dago. Ba, atzizki ordez aurizki bezala erabiltzea besterik ez da Txurioren kasoan.

Gainera, 1448an Mondragoeko erreketan parte hartu zuten ganbo-arren artean ziren Txurio Ezibay oinartiarra eta Lope de Zuri, eta bere bi semeak Martin Zuri eta Joan Zuri elgetarrak, Juan Karlos Gerrak Ofñacinos y Gamboinos, Rol de banderizos vascos-en dakarrenez.

Persona izenez edo deituraz sortu diren toki-izenei buruz aski dugu Luis Mitxelena-ren Apellidos vascos-en hitzaurre luzea irakurtzea. Lan bera "Añamendi" argitaldarien Diccionario Enciclopédico Vasco (Enciclopedia General Ilustrada del País Vasco) delakoaren II. tomoan "Antroponimia" hitzean irakurri genezake. Kontu hontaz, bertatik ba-dugu zer ikasirik.

Baina, adibideak jartzeko, hortan ere ez dugu etxetik urrutiratu be-harrik: Nafarkale bazen Eibarren XVI. mendean bukaera, Urban-gua, 1857an ezagutzen zen (Urban-enekoa adiarazteko), Lopezenekua Txontan ezagutu dugu, Txatxinenekua edo Txatxingua (de Joaquín) eta Perranenekua (de Fernand) Urkin. Urki bera, ez hain aintzina, Ur-kidi zen.

Esanak esan, esatekorik gelditzen zaigu gure herriko kaleen izenak beren era jatorrez ikus arte.

JUAN SAN MARTIN

MITXELENA

ORDULARI ETA BITXITEGIA

Dei honi jarraituz bazatoz zure erloju KANARIAS bertan baiño merkeago erosiko duzu

Matxin Arzu, 1

ONDARRABI

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopetia

Getaria 10-Urrut. 417751-Etxekoa. 422700 - DONOSTIA

LIBURUAK

«Goiko Kale» edo beste denbora galduaren billaketa

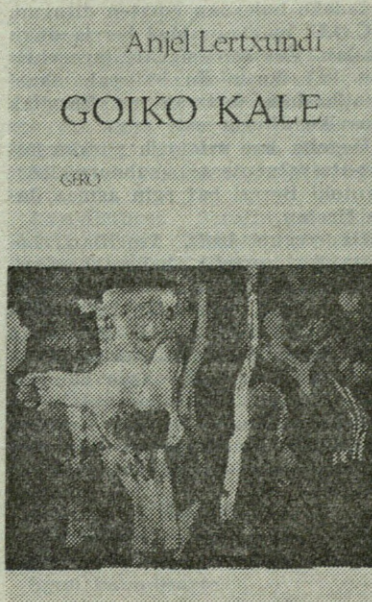
Ongi pentsatzen jarrita, nobela hau poema nobelatu bat dela ere esan liteke. Neurria eta ritmoaren zentzuagatik, osotasunaren zatiak hain armonikoki taxutuak izan di-relako, oroitzen eta ideien erabil-tzeari musikaltasun neurtu bat eman zaiolako... benetako poema baten aurrean bezala gaude, eta era berean euskal narratiba berri baten bideak urratzen dira.

Epikotasun eragotzi batetik «ni-tasun» adierazgarri batera daraman bidea ibiliz, Anjel Lertxundik, lehenik sakonki barruratua izan den mundu berezi bat kanporatuz, gau-zak esateko hizketa berri bat pro-posatzen digu. Une berean, egune-rokotasun itogarriari buruz beha-rrezko diren tarteak hartzen ditu, eta gogoeta zabal eta sakon baten lehen urratsak ematen.

Oker ez banago, Lertxundiren no-bela hau irakurtzerakoan hegoame-rikar Julio Cortazar eskritorearen narratzeko zenbait era gogora da-torkigu: osotasuna eta zatia osa-tzeko era sujerente eta poetiko hortan bereziki. Osotasuna eta za-tia elkarren kideko, osagarri be-harrezko izanaz, baiña bai eta as-ke ere; nahiz eta denak dena osa-tu. Hala ere, influentzia on bat gauza on besterik ez da, eta arte-gaietan dena da influentzia (asko-tan, zoritxarrez, sasi-influentzia).

Anjel Lertxundi estilista bat da, gure gaurko narratiba sortzaileak daukan estilista oso gutxitako bat; bakarra behar bada. Eta hori guz-tiz garrantzitsu da. Estiloa eta hiz-kuntzaren moldatze egoki, beha-rrezkoa, azken finean bat dira: no-belak, ipuiak, poemak «egin» egin behar dira, eta ez «bota». Lertxun-di egiten saiatzen da: artista bat da.

«Hunik arrats artean» deitutako Lertxundiren lehen liburu hura gau-za fresko, berri eta bitxia izan zen; irudimena eta errealtatearen arteko lotura eta harreman berriak na-ratibarako proposatzen zizkigun li-buru arraro eta guztiz irakurgarri bat. Behar hainbat arrakasta izan ez bazuen, hemen gure arteko jen-deak (jende «kontzientziatu» eta «ikasiak», jakina) literaturaz sen-sibillitate eskasa baizik ez duelako izan zen... Betiko axolagabekeria

ela prosaismoa arau sakratutzat hartuz, liburuak ohiturazko hiru to-pikorekin likidatua izan zen.

Geroago, «Ajea du Urturik» no-bela agertu zen. Bigarregoa hau gu-re herriaren gertakizun, kontradizio eta sasi-ateabide askotaz egiten zen burutapen bat zen. A.lejorikoe-gi izanik, lehenengoaren umorea falta zuen; joko bat baiño gehiago, burutapen sukartu bat zen. Nobela bera: beregia agian, Lertxundik berak noizpait aipatu izan duen be-zela.

Hirugarregoa, «Goiko Kale» hau, billaketaren beste planteamendu ba-tetan oinarritua dago. Bertagiko go-rabeherak une batez bazterreratuz (kreaziorako denbora eta ikusmol-de berezia eraikiz) haurtzaroaz, ain-tziñaz egiten den gogoeta, billa-keta, azterketa bat da: nortasun muga-eziñezkoaren aztarrenen xur-gatze beharrezkoa. Hor, haurtzaroa gaurkotasun pertsonalaren urrutiko iturburu lanbrotsu bezala aztertzen zaigu, nahiz eta Lertxundik azter-keta hortan ahalik eta razionalta-sun gehiena jarri. Era berean, no-bela hori denbora historikoaren ze-haztasun bezala agertzen zaigu; ga-rai bat ulertzen hasteko behar ha-

inbat dato eta argitasun bai baita-go. Historia baten hastapena da; historia gizartetsu eta era berean pertsonal batena, baldintzapen eta mugapen guztiek beren sujerentzia berezia bertan dutelarik.

Ohar bezala, behar beharrezko zen bide eta tematika berri hau haurkeratzerakoan, Lertxundiri esan behar zaio ez dedilla sekula ironiaz ahantz. Bere ikustapen eta billatzea sarkor eta kritikoa izan dedilla, be-re buruaz, gure buruaz errukirik eduki gabe. Ironia baitugu gure auto-ikuste killimagarriak erre eta erlatibizatze tresna bakarra.

Eta bukatzeko, irakurleari adie-razgariago gerta dakion, Lertxundi-ren nobela berri eta guztiz inte-resgarri hontaz liburuaren atzeko azalean agertzen diren hitz hauek hartu nahi ditut:

«Nobelagile, poeta baten eginki-zunik garrantzitsuenetakoa, «gau-zen oroitzapena denboran zehar» gordetzean datza. Eta oroitzapena gordetzea, askotan, oroitzapenari irudimen sortzailearen bitartezko bizi berri bat moldatzea izan li-teke.

Haurtzaroak tiratzen gaitu, izu-tzen lillurutzen; gure nortasuna egi-ten hasi zen urrutiko haur hartatik, noizpeinka, sensibillitate min-duaren uhinen bitartez aspaldiko oihartzunak heltzen zaizkigu. Txun-dituta geratzen gara. «Denbora gal-duaren bilaketa» hori behar beha-rrezko premia bilakatzen zaigu, pre-mia oinazetsua.

Eta oroitzen hasten gara. Gure izatearen zergatiak argitu nahi ge-nituzke; ez dugu lortuko. Haurtzaroa putzu sakon bat da; bertan pilatzen joan den urak ez du hon-doa ikusten uzten... Agian, noiz-peinka, urrutiko distira bat: nostal-gia bat, hutsune bat, haserre bat, frustrazio baten oinarriak, haur ba-ten aurpegiko keinu misteriozgarri hori...

Pilatzen joan den urak ez du hon-doa ikusten utziko. Baina oroitzen hasten gara, bilatzen, amesten; ha-ri etena korapialtu nahirik.

Eta nobela bat sortzen da».

XABIER LETE

(1) «Goiko Kale» - ANJEL LER-TXUNDI.

Nobela - GERO liburu sorta.

Larraburu, Lexoti ta Balentin bertsolariak

Jaso dugu Tolosako AUSPOA Li-burutegian barrena argitara berri zaigun 15garren alea. «Larraburu, Lexoti ta Balentin bertsolariak» de-ritza azken ale honi, eta aurreko amaika bezalaxe, Aita Zabalak bil-dua eta taxutua.

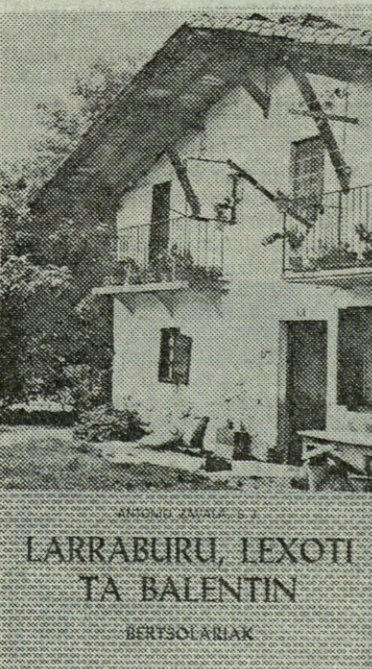
Izenburuak berak dioenez, ale hau «Larraburu» (Miguel Antonio Otamendi Olaskoaga, 1829-1876), «Lexoti» (Jose Manuel Lekuona Etxegoien, 1865-1937) eta «Balen-tin» (Balentin Otxoteko Portu, 1908-1966) izeneko bertsolariet da-gokie, baten zein besteren bizitza-ren xehetasunak aipatuz, bait eta hainbat bertso sorta, zenbait ger-taera eta ateraldiren bat edo beste ere.

«Larraburu» eta «Lexoti» oiartzu-arrak ziren. Balentin, aldiz, nafarra, lgantzi herrian jaioa, mutil kozko-rra zenetik Oiartzunen bertan bizi izan bazen ere.

Azalez dirudienez baino askoz ere interesgarriago dugu liburu hau, hiru bertsolariok hiru sasoi desberdinetako bait ditugu, ia esa-te baterako, batak bestearen on-doren bertsolaritzaren kondaira osoa osatzen duelarik, nor bere sasoi-ko giroaren adiarazle, eta, ha-laber, nor bere garaiko bertsolari-rik ospetsuenen aipatzaile, «Xen-pelar», «Pello Errota», «Basarri»...

Horrez gainera, bada bertan ber-tso sorta benetan alpagarriak, esa-te baterako, Aita Sebastian Men-diburu-ri, eta beraren irudiya emen fundatu duten gizonai itz neurtuak, Oiartzungo Lexotik jarriyak.

Bada beste bat ere, «Lexotire-na» berea, arras polita, gaurko gi-ro kanpolarroa honetan aukera-maukeran datorriguna. Izan ere,

«Lexoti» Bergaran zeneko batean, Elorrio inguruko batek alferrik ze-la, nonbait, hainbeste jai eta jai-al-di esan omen zion; ondo zela, bai, euskararen alde saiatzea, baina be-harrezko genuela lehenbizi, galdu-tako lege zaharrak berriro etxera-tzea. Asmo horretan amaitu bide zuen bizkaitarrak bere bertsoa:

Lengo legiak ekarte-epadoguz ilgo yaku Euskaria.

Eta oiratzuarrak erantzun: Gaur goizetikan Oiartzun eta arratsaldian Bergara...

geldi daudenak ez dakit baña gabiltzanak bizi gara. Lege Zar gabe beldur zara zu ilko ote zaigun Uskara, dabillen arte ez dago illik atera zagus plazara.

Badirudi, ba, bertso honetaz Le-xoti Detxepareren «laldi adi pla-zara» sonatua errepikatzen dator-rikula, eta, bide batez, Machado poetari berari —alde batetik—, eta gaur eguneko hainbat sasi-in-telektuali —bestetik— aurrea hartu zuela.

Diogun, azkenik, irakurleak na-haspilarik izan ez dezan, «Lexoti» hau gaur eguneko «Lexoti» ber-tsolariaren aitona dugula, eta «Xenpelar»-ek bere bertso batetan aipatzen duen beste «Lexoti» ha-ren sendiko, seguru asko:

Panderiyako onek memoriya erne, Lexoti-k jartzen digu zenbait umore.

Edozein modutan, hona Aita Za-balaren beste liburuxka interesga-rrari bat. Noizbait esana du gure tolosarrak, gaur egun ez dugula bertsolaritzaren erabateko kondai-rikik burutzeko nahiko aztarren. Beharko dugu, harian harian, han-ahemenka, sakabanaturik dugun ha-inbat bertsolariren bizitza aztertu eta ezagutu, bai eta baten zein besteren ahalik eta bertso gehien bildu ere.

Biltze eta pilatze lan honetan datorrigu AUSPOAren 115garren ale hau eta, segurutik, izango du zatirako jarraipenik, bertsolaritzak agortu ezineko iturri joria izan bait du betidanik. Hala jarrai beza guz-tion onetan. Luis A. Aranberri

azpeitia

UROLAKO "IKASKETA ALKARTASUNA"

Urolako "ikasketa Alkartasunak", Azaroaren 4ean egin zuen bere urteroko Batzar Nagusia. Aurten-goan, Elkartearen historian lehebiziko aldiz, Zestoa genuen bazkideoi izendatutako batzartokia.

Batzar-egitaraua urtero bezala, eta hau benetan txalogarria da; amaika batzarretara joan izan gara itsumustuan zer gai jorratuko diren aztarrenik gabe, hamar egun aurrez bazkide bakoitzaren eskutian genuen. Honela zehatz-mehatz bagenekien lan zerrendaren berri.

Azaroaren 4eko Batzarrean agertu eta burutu ziren lanak:

1) Iazko ikastaroaren (1972-73) azterketa eta diru kontuen azalpena.

2) Elkarreak, bailerako Udaletxeez dituen harremanak. Hots, Urolako "Ikasketa Alkartea" bost Udalek osatzen dute: Errezil, Belzama, Zestoa, Azkoitia eta Azpeitiak.

3) Joan zen urteko ikastaroan, ikasle artean banatu ziren laguntzak eta aurtengorako (1973-74) eratu den diru arazoaren azterketa.

4) Irakaskintzan, Elkarreak aurrerantzean, nagusiki babestu behar litzukeen ikas mailak.

5) Batzordearen berriak. Honetaz hauteskunde ondoren, honako bazkide hauek gelditu ziren hautaturik.

Zestoatik. Roman Olano, Iñaki Irureta eta Antonio Korta.

Azkoititik: Ramon Alberdi eta Buenaventura Eizaguirre.

Azpeititik: Mateo Iriarte eta Agustín Prat.

BAZKIDEEN GORABEHERAK

Urola ibarreko Elkarre hau, ofizialki, 1967an sortu zen. Sei urte-tako bizitzan, urtez urte bazkideen multzoa ugalduz joan da. Adibidez: 1966-67 ikastaroan 1871 bazkide zuen. Egun, guztitara 2.225 du. Bazkideen gorakadak handiena, iazko ikastaroan (1971-72) egin zen. 234 bazkide berri sartu zen eta 44 irten Elkartetik. Aurtengoan, ordea, hirurogeita hemeretzi (79) baja eman du. Eta berrogeita bost (45) bazkide edo sozio berri bakarrik sartu da.

Argi dago beraz: 1971-72 ikastaroan 190 bazkide berri ugaldut.

1972-73an, alderantziz, 34 bazkide gutxiago.

Irakurlea aisa ohartuko den bezala, ikastaldi batetik bestera zulo handia dago. Bazkideak orain arte ugaldutaz joan dira, eta Elkarrea indar dadin horixe da bidea ere. 1972-73an zer gertatu da? Elkarrea sortuz gero, orotara 436 bazkidek baja eman du. Elkarreak berak dioenez baja eman duten bazkideetatik gehienak, ahal zen neurrian, Elkartearen laguntza beroa hartuz gero irtetenak dira. Eta jokabide hau ez da batere jatorria, irakaskintzarako ardurarik eza eta gizarteagintzaren kezkarik nemiñoen ez du agertzen.

Hitzok aski gora mintzo dira, eta gure aldetik ez diogu ezer, ez kendu eta ez erantsiko.

Zentait Udaletxek ohi zuen neurritz, laguntzarik eman ez duelako, batipat behintzat, aurtengo Batzarreko diru-kontuak 609.416pestan zorra eman du. Zor hau ordaindu nahirik, eta ezinbestez noski, ondorengo hiru urtetan 203.138 peztaren zama erantsiko zaio urteroko presupuestoari.

Irakaskintzaren egituraz, Madinabeitia jesulagunak azterketa sakon bat egin zigun. Elkarreak ze mailatan finkatu behar lukeen galdegiaz. Gaurko irakaskintzaren estruktura arakatuaz, nahiz eta Elkartearen helburua Urolako gazte guztien jakintza hornitzea eta goratzea izan. Bigarren ikas-mailan (Segunda Enseñanza) tajutu beharra zekusan Madinabeitia jaunak. Baina eritzi hau beraz sendo dadin, galdekizun baten bidez jasoko dira bazkide guztien asmoak. Madinabeitiak gogorazi zigun "Ikasketa Alkartea" hau sortzea mugarritu zuen kezka nagusia, Bigarren ikas-maila babestea zela.

BESTE BERRI BATZUK

Urolatik at, ikasketan diharduten ikasleak ezagutzeko, inkesta bat lantzen ari da bailaran. Erabat buka dadinean, guztiok eskuratu ahal izango dugun lana dugu. Azkoitia eta Zestoa edeki bete eta mamitzen da; Azpeitian oraindik atzera samar. Ea lehen-bai len, gure inguruan ezagutzen ditugun ikasleek izenak, Mankomunidadeko bulegoan ematen ditugun.

C.O.U. martxan hasi berria dugu Urolan. Eta Aurtengoan, larogeiren bat ikasle du bailerak. Ikas-maila hau lortzeko lan handiak ekarriko dituela uste dugu.

Hogeita bat urtetatik gorako buruz-atzeratuentzat (subnormalak). Lantoki Berezi bat egin asmoa dago Urolan.

Gaurregun bada Azpeitian, hogeita bat urtetik beherakoentzat, Patronato San Migelen babesean. Oraingo hau Asosiazion guipuzcoana de subnormales-ek babestuko luke. Honela Urolan, buruz-atzeratuen egikizun sakon asko konponduko litzake. Gipuzkoan, bi herrian dago honako Lantoki Berezia: Donostian eta Bergaran. Datorren urtean Urolan eraikitzea nahi da. Halabiz.

ANATSAN

lasarte

JAIALDIA

Ikastolako haurrek egin zuten Azaroaren amaian, San Martin egunez, eguerdiko amaiaterdietan. Beterik zegoen goi eta behe zinema "Lasarte".

Ez genuen uste, inolaz ere, honelako jaialdirik egin zezaketarik adin hortako haurrek. Sinesteak ere lanak ditu.

Ausardi haundiz, tajuz, patxadaz eta harrigarriro elkarturik egin zuten hasi eta buka. Jende helduz osaturiko talderik ikusi izan dugu okerrago egiten.

Ez daukate inorako lotsarik. Inor ez aspertzeko eran moldaturik daukate gainera jaialdia; dantzaz, abestiz, soinuaz, bertsoz, txalapartaz eta abarrez.

Ez dugu uste Gipuzkoan bada goenik haurren artean talde honen mailara irixten denik.

Eta ekinza honek haurren hezieran duen garrantzia aztertuko bagenu! Baina ez dagokit neri. Azter dezala beste norbaitek.

Hariari jarraituz eta bukatzeko haxe esan behar dut: dagoeneko badituzte beste herri batzuetarako deiak. Urrietara egingo dute aurreneko irteera. Errenteriarra urrangoa. Aurrera eta zorianak antolatzaileoi.

ESPETXEAN EZKONDUAK

Azaroaren 3an ezkondu ziren Burgosko espetxean Migel Laskurain eta Ana Mari Rezola.

Hamabost lagunek ikusi ahal izan zuten ezkontza hau. Han zen ezkontza hartan parte hartzeko asmoz joana D. Jose Maria Setien gotzaia ere. Baina ez zioten sartzen utzi. Kanpoan egon behar izan zuten elizkizuna amaitu arte.

Bada maitasun sakonik oraindik. Derriorrezko bizi-alarguntzan iraun beharko dute Migel eta Ana Mari Luzaroan. Baina egiazko maitasunarentzat ez dago eragozpenik.

Gure zorianik beroenak, Migel eta Ana Mari, eta azkar buka dadila zuen bizi-alarguntza.

BURUNTZA

errenteria

ALFABETATZE IKASTAROA

Errenteriako gau-ikastolaren arduradunek, alfabetatze ikastaro bat eratu dute. Ikastaro honi, Urriaren 22an eman zitzaion hasiera eta gabonak bitarte iraungo du. Ber-

tan, hogeita bosten bat ikasle saiatzen dira, euskeraren jakin-ezaztik irteten daitezkeen. Jakin dugunez, irakaskintzako ongi darama irakaskintza eta danok daude oso gogoz ikaskuntzarekin, ohartuaz nolanaikoa ez dela eta komenigarri dela gure hizkuntza landu eta azterteaz. Orain dela egun batzuek, honela esaten zigun ikasle batek. Orain arte ez genekitzien gauza asko ikasi dugu! Irakurtzen ere ari gara. Idaz-lanak egiten ditugu, errezak noski.

Ba zegoen herrian, Neurri honek ikastaro bat era zitekeen herrian, eta horra hor, gau ikastola erne, herriari erantzun bat eman nahiz saiatuaz.

Gure zorian beroenak bai ikasle, irakasle eta eratzailleei. Hainbeste saiatzen diren pertsonak nahikoa izango bagenu, beste oillarrek egingo luke gaur kukurruku.

LANTEGI ARAZOA

Azken bolada honetan, bada gure inguruan makiña nahaketa. Bizi modua garestitzen ari da gero eta geiago, sal-neurriak egunetik egunera garestitzen ari dira. Langilleentzat egun larriak. Etxeratzekoan berriz, nahiko larritasun eta estuasuna familiaren ezin bizia ikusiaz. Langilleak bizi nahi. Nausiak berriz lehengo urteetan baino gehiago irabazi nahi. Hau lortzen ez badu, lortzen ez duen neurrian galdu duela esango du. Nausi askoren indarra, basoko piztien indarra baino askoz ere zapaltzaileago dela esango genuke.

MAHASTI

durango

Aurtengo urtean berpizte bat narbitzen da berriro Orfeoi edo abesbatza delakoan artean. Azkenengo urteotan dana izan da abeslari bakar edo talde tipien moda; kitarrak edo beste soinuak lagunduta gure gazteria bide berriak urratzeari emona egon da. Uholde indartsu honek eta beste arazo batzuk besteak isilduarazita euki dute baina aurtengo xipristina batzuk heldu zaizkigu.

San Fausto jaietan hemen izan duguz kanpoko Orfeolen saioak baita ere harrikada batzuk entzun behar herriko abesbatza dela pare bat urte desegituaz.

Antza bateren batek min haundia hartu du zeren hila bete ez da hitz haik entzun genituela eta sekula baino indar berriagoekin martxan jarri da.

Noiz arte? Bego ondo etorria berpizte hau eta aurrera.

Gure kultur alorrak oraindik hainbat eremu ditu eta ahal dela danak jorratu behar ditugu.

—oOo—

Kontzejal auteskundeak izan ditugu eta barriak aukeratu ere bai. Milaka slogan irakurri ahal izan ditugu zein baino zein eder eta politagoak. Batzuek zahartzaroez, besteek haur atzeratuez, honek herriko urigintza dela, harek kontaminazio eta asanunerako delakoa, denek indar berriz eta soluzioz beterik, esandako guztien erditik laurdena lortuez gero...

HAU BAI MUNDU BERRIA!

KATAZURI

NEKAZARI ETXEA SALGAI

10 hektareako belardia, gehiena erregatzeko gai. 500 metroko pabelloi batekin. Etxea arras ongi jarria. Ura eta argindarra ona. Xehetasunak: Pedro Aleman - Etxaleku Tel. 503067

NAFARROA

ORMAZABAL - DAR DUNIXI

ETXEGINTZA TA ETXE - TXUKUNKETARAKOAK

URALITA ORDEZKARIA

TOLOSA

Urrutizkiak:

Etxeak 65 19 60

Landolakoak 65 19 33

URRETXUA

Urrutizkiak:

Landolakoak 67 17 84

ERAKUSTOKIA: Tolosa'n - Zumalakarregi, 7ºn

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 46

GAZTEIZ (Vitoria)

Kontu emen!

Euki gogoan!

Adiskide ta etxejoaunok!

Zuen enmasteentzako esku-erakutsirik onnea. Zuen sukaldarako apaingarri

Elitze azkarra. Asadora-Freidora RADAR. Erre ta prejitzeko aukerakoa

SUPERCACEROLA A PRESION «RADAR»

Juegos Espátulas y juego Cubierto «RADAR»

LANTEGIA - INDUSTRIAS RADAR

ESKORIATZA (Gipuzkoa)

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

O y a l s . a .

Oyal eta eforru almazena

Paregabekoak

Bikañenak

GARBAY, 4 - TELF. 14304

DONOSTIA

mutriku

IZKETALDIK

AZAROAK 9

Laugarren itzaldia. Izketa aroari jarraituz KARMELE ALTZUETA andereñoak «ESPAÑA-KO EZIKETA OROKORRAREN ASMOAK» (Liburu Zuria) deritzan gaiari eldu zion, eta gogotik eldu ere. Leenbizi erderaz mintzatu zen, ondoren euskeraz. Izlari jakitun azaldu zitzaigun Kar-mele andereñoa. Zeatzasun osoaz itzezin zigun, bere jardunaldiaren laburpenik nagusienak argiro aditzera emanaz.

Itzaldiaren laburpen batzuk: Oñarri eziketako lege berriak bere, oñarriak, lege zaarrean dauzka; aldaketa, irakaskintza aldetik eginda, baina bere egitura sakonean ez da egin.

Azaldu zituen leenengo irakaskintzaren mailak ere, oraingoa obeto ulertzeko. Oñarri eziketa amalaue urte arte. Gero bi bide: profesional irakaskintza ala batxillerra. Ikas-gradudun (graduado escolar) lortu ezkerro, ikas-egitapidearen (certificado de escolaridad) delakoarekin geldituko litzake, eta abar, eta abar...

Didu laguntza: Estaduak diru laguntza eskeiñi zuen, dubako irakaskintza izango zela adieraziz, baina ori baidirudi amets bat besterik ez dela; oraingoz beintzat, ametsa da.

Euskera: Ainbeste aipatutako izkera-biko (bilingüismoa) legean aipatzen da, baina ez beste araudietan, eta baztertua bezela gelditzen da.

«Igualdad de oportunidades» delakoa, oraindik klasista utsa izaten jarraitzen da. Zenbateak zer diran, eta gurasoak irakasteari buruz duten eginkizunak eta abar...

Esan bezela, oso jator eta jakitun azaldu zitzaigun Kar-mele irakaslea. Gure zorionik beroenak.

AZAROAK 12

Bosgarren itzaldia. Egitarruak agindu bezela, SAGUES irakasle argiak «EZIKETAREN ELBURUAK» gaiari buruz itzaldi bikaina eskeiñi zigun.

Zertxobait luzeegia baina benetan ongaria. Bere gaia bi zatiren inguruan erabili zuen:

1.° Eziketa Lege Berriaren arrazoiak.

2.° Sortzen diran gora beeren azalpena.

Leen puntu au ikusteko, eziketak orain artean eroan duen bidea azaldu zuen (edesti pixkat).

1964 garrenean egin zen «Plan de desarrollo» delakoa. Ordurarte autarki giroko buruz-pide nagusi zan baina, buruz-pide edo ekonomia-aren edakuntza bearezko zenez, len-bide ezberdiñak eta pentsaerak aldatu bearra zekarzkien, eta orri erantzun zion ain zuzen urte artako eraketa berriak. Urte ortan asi ziren eskola profesionalak Gipuzkoan.

Eziketa, ordura arte konsumo bezala ikusten zena, atzekoz aurre bat dela konturatuaz, gero ta geiago arduratzen dira, eta ortarako aalegiñak lenengo mailan jartzen dira.

1967 garrenean, bigarren planifikazioa eginen da.

1970 garrenean, irugarrena. Au irabazi arau aldaketak eraginda izan da. Eziketa legea, ekonomi egituraren begiratuia izaten da, eta au ere ez da urrutikoa. Ekonomi egiturak ez dira aldatu ezta ere eziketaren ondoren, bukaeran, Sagues jaunaren itzaldia oso txalotua izan zan.

AZAROAK 14

ANJEL LERTXUNDI berriro. Itzaldi garrantzitsu bat eman zigun Lertxundi gazte azkarrak. «GURE IKASTOLAKO EZIKETA»-ren une-aldia itzez-itzez aztertuz, eta euskaldun denoi dagokigun eginkizun ardurasuak azalduaz.

Erabili zituen laburpen garrantzituak: Gure euskalduntasuna eutsi eta indartu nai badegu, guraso eta guraso ez diran guziak arduratu bear degu ikastolaz. Ori bait da euskal ikuntzaren oinarria. Ortxe dago gure izkuntzaren jarraitzailea. Beraz, ikastolak bear-bearez-

koak ditugu. Euskeraz bizi bear degu, euskeraz itzezin, irakurri, idatzi eta abar; ori egiten ez degun bitartean gure euskalduntasunak alfer-alferrikoak dira.

Umetxoex, nor arduratu bear dira? Irakasleak, bai, baina gurasoak leenbizi. Gurasoen egin bearra da beren umetxoaz arduratzea, aurtxoen jokabideak, zer ikasten duten, irakasle, andereño eta batzordekoarekin artuemanak izatea, ikas-tola txukun eta jolas-lekua izan ditzaten, eta diru arazoak nola eta nondik lor ditekeen ta abar...

Azkenik, elkar-izketa luze eta bi-ziak egondu ziran, bakoitzak beren iritziak azalduaz.

Pozgarria benetan, ainbeste jendek, ain zintzoki erantzutea.

Gure zorion-agurrik beroenak Anjel Lertxundi adiskideari.

ANDONEGITAR Z.

ataun

«IZAR» TALDEAREN EKINALDIA

Bizpahiru aldiz aipatu izan dut «IZAR» haur taldea. Azkeneko aldiz, bere jaialdi bat anuntziatuz.

Urriaren 27-an bada, San Gregorio hauzoko «Igarondo» aretoan bi ordu t'erdiko jaialdia eskaini zkgun aipaturiko haur taldeak.

Jaialdiari berari partikularki gagozkiolarik, esan ditzagun entzule eta ikusle gisa hurbildu zirenetariko norbaitzun eritziak:

Gehienen ahotan, «oso ondo prestatutako jaialdia, oso polita» entzuten genduen. Xarrik entzuteko paradarik ez genduen ukan. Kritika zentzuzkorik ere egin da zoriez.

Batzun ustetan —eta ez dute arrazoi faltarik ukanen seguraski—, monotono xamarra gertatu zen jaialdia. Espontaneidade bat falta zitzaion. Egin ziren baino eszenifikazio gehiago behar ziren egin. Prestatu zen argi-jokoaz at, mogimendu gehiago behar zaio eman jaialdiari. Alegia, hogeit ta zazpi haur haiek bi ordu t'erdiz luzez, eserita baino hobekiago egonen lirateke zenbait keinu, jolas ta beste eginez.

Bestalde, norbaitek zera ere esan du: horrenbeste haurrel era horretako lana ematea eta sei hilabete zehar horrekin ihardutea interesgarria dela. Alegia, horrenbeste haur mobilizatzea.

Beste norbaitek, aldiz, jaialdiak umeen mailatik hurrin dauden zenbait atal duela esan du. Eta ene ustez, ez dio gezurrik. Bainan hori ez gertatzeari oso gauza zaila derizkio.

Bukatzeko, aipa dezadan laburki jaialdiaren prozesoa.

Lau atal du aipaturiko saioak. Lehen zatian, kanta, bertso ta olerki zahar zenbait entzuteko aukera ematen digute haurrek. Baita flauta saio bat edo beste ere.

Bigarren atalean, Agustin Zubikarai teatrogile aski ezagunaren «Olasako Kumak» teatroa ikus daitake. Haurrentzat propio buruturiko antzerki honek, amonaxo batekin bizi diren umezurtz-senide batzun elgarren arteko ezinikusit ta gorrotoa agertzen digu. Atsegina da arras, ordu erdiko antzerkitto hau.

Hirugarren zatian, Ataungo haurren txistulari taldeak —aurtengo udan sortua— ekinalditxo bat eskaintzen du.

Eta laugarren atala, kanta, euskara, ta euskal kultura arloaren inguruan sorturiko bertso batzu, ta olerki berri zenbait dagokiona duqu. Tarteko-marteka, flauta saiotxo bat edo beste prestatzen delarik.

Jaialdiari buruz dugun geure eritzia zera da: agian, luze xamar gertatu zela azken zatirako. Eszenifikazio ta musika gehixeago behar litzateke, beharbada. Teatroak, ongi prestatzen badu oraindik lan pis-ketto bat.

Dena den, jende oro gustora ta pozez —hala zirudien nahiz itxuraz, hala hitzez—, geratu zen. Eta bihoazkie zorionak haur horiei, eta jarrai dezatela bide horretatik. Izan ere, euskal haurrengan dago bati-pat Euskal Herriaren etorkizuna!

GABON EGUNERAKO

Hilabeteren bat geratzen da oraindik Gabon eta Eguberrietarako.

Haatik, lehen aipaturiko IZAR taldea, hasia omen da goian aipaturiko egunerako zerbait prestatu asmoz. «Kixmi»-ren mitoa eta bide batez Olentzaroren ipuina agertuko duen karrozatoren bat ere atera nahi omen dute. Diru-eske horretan biltzen duten diruaz, gaztetxoek jakintza aste bat edo eratu nahi omen dute Errege aurreko aste-rako.

Ea bada, aurrera eta jarrai gogor haurrok!

TRIKUARRIETA

bergara

ALKARTU NAI

Urte batzuek badaramazki elkar-te onek, gure errian sortu zala eta bere eginbearrak egunetik egunera ikusten ari gera.

Lenengoz, eldu zioten anbulantziari ba errian bazegoen onen premia eta denen asmoak eta gogoak elkarturik, bat egiñik, egunetik gauera lortu zuten.

Berriz ere, beste premia bat. Zorioneko edo zoritxarreko anbulatorioa; ba gaurko onek ezin ditu bete bear dan bezala erri ontako bearrak; jarriko degu zergaitik.

Gaur egunean, Bergarak, ia ogei mila biztanle ditu eta ainbeste jenderentzat, iru gelatxo: bi gaixo daudenak artzeko, eta bat txertuak jartzeko. Ainbeste edozein erri txikian dezu, irakurle. Geu inoiz aren bearra izan degunean eta ara urreratu geranean, azokara edo (Bergaran berdura plazara) eldu gerala pentsatu degu; jendez betea, txikia, bultzakada eta deadarra.

Alkartu Nai berriz ere igitu zan (mobidu zan). Alako esku zabaleko (inon esku zabalik baldin bada) famili baten bidez, berria egiteko lortu ziran lurra baiñan bergarrok adu (suerte) txarreko gauda ba zorioneko autopista dela-ta lur aukerarrapatuko zituztela-ta, berriz ere atzean gelditu gera; orain, jakin dugunez, beste amar urte bearko dirala autopista egiteko.

Benetan, au ez alda adarra jo-tzea?

Zer egiten dute beste etxe zaar oiek utsik eta zitzen gozagarri? Unzetarengana jo bear al degu beti?

Beste bein ere «Alkartu Nai»k azaldu ditu bere asmo aintzagarriak. Egun auetan zabaldu dira orri batzuek, gaztelaraz eta euskeraz idatzita.

Onela esaten dute: Gizarte ekin-tzat. GAZTETXO LAGUNARTEA. TALDE AUEK SORTU NAI DITUGU.

6-7 urtekoak... 8-11 urtekoak... 12-14 urtekoak...

—astero zinea

—lagunarteak izango dituan egon-tokietara sartzea

—C.D. Bergararen Foot-Ball jolas-lekura sartzea

—pelota-lekura ere bai, amateur pelota-partiduetara.

EGINBEARREKOAK

—barkide-agiria euki

—iru illabetatik bein 50pta. ordaindu

—norbera zorionekoa izan eta ingurukoak zorioneko egin.

ALKARTASUN AU SORTU NAI GENDUKE.

Familia, Eliza, Gizartea. Gizon egin nai ditugu gure GAZTETXOAK. Zer egin bear dezu barkide izateko?

Seminario barruan, ate inguruan, dauzkatzu zure idaz-lekuak (ofizialak).

Zure 50 pts. ordaindu, eta an emango dizute barkide-agiria.

NOIZ? Astelenetan, Asteartetan, Asteazkenetan.

Arratsaldeko: 6-tatik

8-ak arte

LARUNBATETAN zazpiretan euskeraz izango dezute zuentzat Meza S. Pedro Parrokian.

IGANDETAN 10,30-tan Seminarioan erderaz.

ERIoTZA

Jaunaren besoetara aldendu zaitu 72 urterekin Zabala eta Juaristi-tar Maria Paz andrea.

Bere anai eta eskon aizpari Jose

eta Errafaelari gure egitazko sa-min agurra agertzen diogu.

G.B.

MENDIKOI

berriz

Hazilaren 12an azken arnasa emonaz joan zaigu Berrizko Ereña hauzunako Txanbolin. Durangoalde guztian izen horrekin ezaguna zen eta bera izan da belaunaldiz belaunaldi txistulari izan diren famili bateko katearen azken eslaboia.

Izen-dieturaz Serafin Amezua, Berriz, Garai, Mañaria eta Izurtzako txistularia zen eta dantzari-ekin gure mugetatik kanpo zehar ibilitakoa.

Izurtzako jaietan ikusi ginan alkar azkenengoz. Makina bat ibilaldi egindako bihotz gazteko gizon honek ez zedukan isiltzeko asmorik anak eta birikiak lagun-tzen zioten bitartean baina, anka eta birikiak ezik bihotzak isilduara-zi zuen.

Eskualdeko txistulari eta dantzari-ek lagundu zioten azkenengo ka-lejiran.

Egun haundirarte.

J. A.

ormaiztegi

EASO ABESBATZAREN SAIOA, IKASTOLAREN ALDE

Aurtengo «sanandresetan» Donostiako Easo abesbatza gure artean izango dugu. Bere dakiten bikaintasunez saio entzungarri-rik eskeiñiko digutelakoan gauda. Abestaldi edo kontzertuak, herriko Eliz Nagusian, gaueko 10etan, San Andres egunez, emango saio hasiera. Eta lehenago aditzera eman dugunez, saio hau, Ikastolaren alde antolatua dago.

Pozik gauda aurtengo kontzertu-toa dala eta. Izan ere, herriko jai giroan horrelako saioak entzuteak, on egingo digu. Izan ere, Euskal-errian dauzkagun abesbatzak hain famatuak izanik, guk etxekook ez ditugu behar hainbat ezagutzen.

Saioa aukeran aukerakoa izango da. Lehen aldian SAGARRAREN, CAMINO DE SAN PETERSBURGO, MENDIEN DEIA, AURTIXOA SEAS-KAN, DONOSTI, CAMINITO DE AVILES, SWING LOW, ERROMERIA, Bigarren aldian, berriz, MY-LORD, WHAT A MORNIN, ZUREGATIK, ARDOA ERANDA, AMATXO, CORO DE CAZADORES, ARALARREN, GLORIA, ARA EGUZKIA.

Musika zaletasuna dugunok, gure abesbatzak gehiago ezagutu nahi ditugunok, badegu aukerarik aurtengo jaialditan saio bikainik entzuteko. Eta ikastolaren aldeko abestaldia dela jakinik, jende asko bilduko da Azaroaren 30ean, herriko Eliz Magusian.

MANEX

las arenas

ABRA-ko SARIKETA

OINARRIAK

1. Nahi adina kantatzaile, bana-ka edo binaka, aurkez daiteke. Baiña ez Las Arenas bertako-rik, ez eta lehen sarituak izan denik ere.

2. Bakoitzak bi kanta aukera ditzake. Euskeraz. Beste baldintzarik gabe.

3. Azaroaren 30a aurretik izenak biali Bilboko 1148 apartadora. Izen abizenak eta «Carnet de Identidad» dalakoaren datoak emanaz. Bai eta kanten izkiak, euskeraz eta gaztelaniaz ere.

4. Abenduaren 16an, goizeko amai-ka t'erdietan, Las Arenasko «Zamakona» zineman, Epai-Mahaiak sei onenak aukeratuko ditu.

5. Azken saioa leku berean eta ordu berean izango da Abenduaren 23an.

6. Sariak, entzuleen hauteskunde-en arabera emango dira, egun hortan.

7. Sariak hauek izango dira:

1. «Zilarrezko Abra», disko ba-ten grabatzea eta 3.000 pe-seta.

2. Brontzezko medalla eta 2.500 peseta.

3. Brontzezko medalla eta 2.000 peseta.

4. Brontzezko medalla eta 1.500 peseta.

5. Brontzezko medalla eta 1.000 peseta.

6. Brontzezko medalla eta 1.000 peseta.

«Coral Ondarreta»k eratua

ERAMAN - EKARRI
AGENCIA
Transportes A L E
EUSKAL IRRATSAIOAK
ERRI GUZTIRAKO
Urrutizkoak: 421969 - 421726
Urrutizkoak: 8 - DONOSTIA

ilekua usten dugu!

lantegi aldaketagatik

logelakoak: 6.000 pezeta gutxiagoz

tresilloak: 3.500 pezeta gutxiagoz

liburutegiak: 4.000 pezeta guztiagoz

oheak, armarioak, kuadroak, krisailuak, jarlekuak, sukaldeko tresneria...

I A HUTSEAN!

AMUEBLADORA COMERCIAL HISPANIA

MORAZA 14 DONOSTIA

SAN MARZIAL 12 RUN

NEKAZARITZA AN ETA EMEN

Jose Alkiza

Esnearen kostua BERRIAK

Joan dan iraillera arte inguru auetako zentralak 7,75 pta. pagatzen zuten esnea. Irailletik, azken urteotan egin ohi dan bezala, neguko prezioa ordaintzen asi ziren: 8,75. Berehalaxe esnea gutxitu zala eta «precio colchon» delakoa ere pagatuko ote zuten zurrumurrua zabaldu zan; eta alaxe gertatu da. Orain, beraz, inguru auetako zentralak 8,75 + 0,50 9,25 ari dira ordaintzen. Bi errealeko ori baserritarren koperatiba diren zentzaletan, urtearen azkenean partitu behar lirakeen irabazien bizkar joango da, noski, orain arteko esperientziak erakusten duenez.

Dana dala eman dezagun litroko 9,25 pta. ordaintzen zaioala baserritarri, baiña zenbat kostatzen zaio? Irabazten al du ezer esneaz?

Alde batetik pentsuak izugarri garestitu dira aurtan, baiña bestetik ganaduak ematen dituen fruituak, eta esnea ala da, debekatu egin da garestitzea, eta lehengo salneurrietan segitzen dute.

Ori dalata, ganaderitzako sindikatuan esnearen sailleko buru dan D. Justo de las Cuevas-en eskabidez, B. Martin Vaquero jaunak azterketa bat egin du, gaur litro esnea sortzea zenbat kostatzen dan jakiteko.

Estudio ontan, berak dioenez, esnea ahalik eta merkeen sortzeko erak izan dira kontuan: esate baterako behiak ahal dan guztia belarrez mantentzen direla, eta pentsua behar beharrezkoa bakarrik ematen zaiela. Gaiñera 100 behitako ikullua, eta urtean 5.000 litrotik gora ematen dituzten behiak artu dira, gutxiago ematen dutenekin galera seguroa dalata. Bi gizon jarri dira ikullu ortako lanak egiten.

Ondorio auetara iritxi da:

Litro esnea, kondizio on oietan ere, 12,19 peza kostatzen da. Baiña kontuan artzen badugu, enpresa ortan sartuta dagoen kapitalari eman behar zaion irabazia, orduan 15,88 peza kostatzen da.

Bidezkoa dirudi kapitalari irabazi oiek eman beharra, izan ere diru ori ganaderitzako partez beste zerbaitean enpleatuko balitz irabaziak emateko izango litzake, eta bestalde, interesik gabe inork ez du dirurik prestatzen.

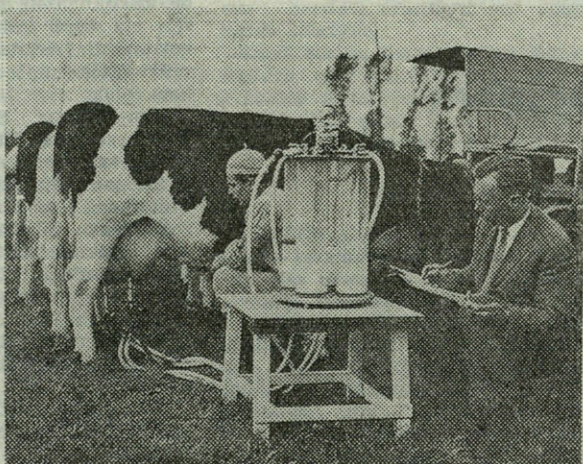
Estudio ori aurtengo iraillan egiña da.

Arrezkeroko albistea da Espainian esnea eskas dabilela ta Frantziatik ekartzen asi direla. Gobernuak urrian eman zuen ortarako baime-na.

Ganaduzaleak, ordea, kanpotik esnea ekartze orren kontra daude, zenbait tokitan beren sindikatuko billerak ere egin dituzte eta keja ageri dira.

Santanderko ganaduzaleek diotenez, ezin zaie buruan sartu, orain dozenerdi bat illabete esne sobranteak enpleatzeko milloiak gastatu baziren, nola ditekeen, orren denbora gutxi barrru, falta izatea.

Billera oietan baserritarren kazka eta larria agertu da, zer gertatzen dan antzeman eziñik dabil. Besteak beste Santanderkoak esneari buruz bi gauza eskatzen dituzte: ez dedilla kanpo-

Baina zenbat kostatzen da esnea sortzea?

tik esnerik ekarri eta litro esnea, gutxienez ere, 10,50 peza paga dedilla.

Kataluina aldean berriz, oraindik okerrago dabilta ikusten danez, «precio colchon» delakoa pagatu nahi ezik dabilta enpresak berak omen dira, gobernuari kanpotik esnea ekartzen uzteko eske eta eske ari zaizkionak. Geronako aikateak dioenez, esnea ugari zebillen garaian, agindutako prezioa baiño ere gutxiago ordaindu zaio batzutan ganaduzaleari; zenbait aldiz, esne ontziak beteak itzuli zaizkie, esneak behar ainbat grasa ez zuen aitzakiarekin eta jakiña, bueltan iristerako esnea galdua zegoen. Beste zenbait alditan litroko 2,90 aiñako deskuentoa egin zaie, zergatik dan adierazi gabe.

Ondoren eskabide auker egiten dituzte.

Gehiena pagatzen dan zonatik gutxienez 0,60 baiño gehiagoko alrik ez dedilla izan. Zentralak ez dezala inoiz ere esnea bueltatzerik izan. Grasa neurritik gora duenean gehixeago pagatzen dute esnea, ba gutxiago duenean, neurri ortan bertan egin dezatela deskuentoa, baiña ez aundiagoa. Eta ez dedilla kanpotik esnerik ekar.

Nafarrak ere ez dira ba gustara. Mugaz onuntz esnea datorrela ikusi orduko bildu dira hermandadeko ordezkari eta buruak, eta ganaduzale guztien izenean iru gauza eskatu dituzte datorren urtearen aserako:

- esnearen preziorik bajueña 13 peza izan dedilla
- Españia guztian prezio berbera izan dedilla danentzat.
- kanpotik enea ekartze ori buka dedilla ordurako.

Orra nola dabilta bolara ontan esne kontuak. Onak eta arek gora egin dute eta guk saldu behar duguna lehen bezain merke dago, ori da baserritarren betiko leloa. Au eta ori garestitu dira eta neri ez didate jornalik altza, esaten du berriz kaleko langilleak. Eta guk zer esango dugu?

CACERES

Lerehun bat ganaduzale bildurik zeuden goizean goiz «servicio nacional de cereales» delakoaren pentsu almagaren aurrean. Beste 150ek eskutan zeukaten bakoitzak 2000 kilo pentsu jasotzeko txartela. Larehun oietako batzuek antxe pasa zuten gau osoa, goizean lehenengoak izategatik. Gehienek bazeramazitzen bi egun pentsu zai eta goardiak bazuten nahiko lan ordena jartzen. Ez pentsu eta ez txartel geratu zirenek, ea nola bazkatu behar zituzten beren behiak edo zerriak edo zekorak galde egiten zuten oihuka. Azkenerako, denen buruan, galdera au zebillen: gaurko partiketa au bukatzen denean zer gertatu behar du? Ekarriko al dute gehiago?

Erantzuna urrango illuntzean eman zuen probintzia artan SENPAko buru egiten duenak:

Lehendikan ekartzeko genituenaz gaiñera, kamionka ekarriko ditugu 35-50 bagoi egunean eta probintzian emen eta an puntutan partituko. Gaiñera gaur bertan abaitu dira onuntz beste bi trenka 30-40 milla kiloko 15 bagoirekin bakoitza. Pentsua badago eta ekar dezakegu ganaduak jan aiñean; jendeak ordea, gero izango ez dan bildurrez bakoitzak bere ganbara ornitu nahi du.

ERRUSIAN

Inglaterrako nekazaritzako ministroak ango baserritarrei au esan die:

Aurtan ba omen dira URSSen 105 milloi tonelada gari, beste 83 milloi tonelada garagar eta gaiñerako aleekin, arroza ere sartuta, 215 milloi tonelada osatzen zaizkie. Berak nahi eta uste zuten baiño ere gehiago atera zaie, 197 milloi tonelada baitzuten aurtengo elburu.

Eta ori ola izatekotan alearen salerosketan aldaketa aundiak ikusteko gaude, izan ere Errusia erosi jarduteari utzi eta kanpora saltzen asiko da.

Inglaterran bertan ere aurtan kosetxa oso onak ditugu ta laster aleak eta pentsu gaiak asko merkatuko dira.

EUROPAN

Baita Europako merkatu batuan ere aurtengo ala uztak markak autsi ditu: 106,4 milla tonelada bildu dira. Bataz beste urtean 98 milloi izaten dira. Igaz oso ona zala zioten eta alere ez zan pasa 104 milloitatik. Gaiñera aurtan igaz baiño % 1 gutxiago lurretan erein zan, 26,9 milloi hektarea gutxiagotan alegia; baiña igaz baiñi % 4 gehiago produzitu da hektareako.

EMEN GURE ARTEAN

Arrapatu zituen guztiak Errusiak eraman zituela ta aurtan oso gaizki ibilli gera. Erruz garestitu zaizkigu pentsuak eta denok orrekin gera keja. Nola ala iritxi gera azaroraiño. Azaroren aurrenetik jarriko omen zan salgai sojaren kosetxa berria.

Orain pentsua merkatuko ote da? Jakiten dudanean abixatuko dizuet. Egon lasai.

XIMAURRAREN GASA GASOLINAREN ORDEZ

Amazazpi urteotan Ingalaterrako ingeniero erretiratu batek, bere ikulluko ganaduen ximaurrez egindako gasaz darabilki bere automobilla.

Harold Bat-ek luzaroan ez zion inori ezer esan, baiña orain, Israel eta Arabeen arteko gerrate ori dalata gasolina eskatu dan ontan, mundu guztira zabaldu da berria. Iparrameriketatik petrolio konpañiak joan zaizkie bere asmakizunaren berri jakitera.

Bat-ek dioenez, bere abere, zerri eta oilloen gorotza aprobeztatzea besterik ez du egin. Ortarako eltze aundi batean egosi ximaurrea, lurruna zilindro itxi batzuetan jaso eta gero andik autoaren depositura tubo baten bitartez pasa. Orixe da guztia.

Bat-ek iru auto izan ditu amazazpi urteotan eta ururak ibili zaizkie etxeko gasaz. Orain daukanak orduko 100 kilometro errex artzen ditu.

Azken aste auetan egunean 500 karta iristen omen zaizkie bere asmakizun orren berri galdezka, batzuk etxean berentzat egiteko eta besteak ea fabrika aundiren bat antola ote dezaket.

Ona berri on bat ainbeste kotxedun baserritarrentzat. Zertako ibili gasolinetan alferrik gastatzen? Etxean egin ximaurrez gasa, eta kitto.

ARRIA

Arrijasa noiz datorren antzemateko eta desegiteko «radar»a ekarri dute Iruñera. Nafarroa, Araba eta Errioxa arrijasetatik babestuko ditu. Ez uste arrijasek galera txikiak egiten dituztenik, lehengo urtean garitan bakarrik 500 milloien galerak izan omen ziran arria dalata. Emendik aurrera lasai egon ditezke, ez dago konjuro beharrik.

BLAS DE LEZO

ETXE ONTAN DAUZKAZU SAGARDO, ARDO GAIN-GAINEKOAK
ETA EDARI GUZTIAK

Blas de Lezo Kalea, 6
Urrutizkifia: 41 20 65

DONOSTIA

aristegui hermanos

ZORUAK ETA ESTALKIAK,
PERSIANAK, ATEAK, ETA ABAR.
GARBITOKI ETA ITURKINTZA GAIK.

ERAKUSTOKIA:
FUENTERRABIA, 19 - URRUT. 11459
DONOSTIA

BOUTIQUE

Snecane

Gazteen, neska - mutilen, Boutique

31 agosto, 5

DONOSTIA

Urrutizkifia: 41 18 75

ONDO BADABILL
Otsein DA

ELIZAREN ARPEGIA (III)

Edonork konpreni dezake, guk bizi izan genuen mundu ura guztiz aldatzen ari dela. Gizarte berri bat antolatu naiaz dabil ogeigarren gizaldiko gizona. Sasoi bateko Apaiztegi, Kolegio eta ikastoletako disziplina gogor ura, bein betiko zokoan gelditu da. Gaur eguneko eziketak, aurraren nortasuna eta bere askatasuna du oinarri. Leengo disziplina estutik askatasun zabal zabalera doakigu gaurko eziketa. Leengo estuegia zen. Oraingoa zabalegia ote? Erdi biderik bai ote? Zein den ohea?

Askatasuna da gaurko jendeen irrintzia. Utikan egin zaio kolonizazioari. Demokrazia itza eten gabe doakigu aotik. «Guk degu askatasuna eta demokrazia», digute Rusitarrek; bitartean, beren Sozialismoari eusteko, katepean dituzte giza eskubideak, eta erriak aukeratutako gizonak ez dira erri agintari. «Gure gureak dira askatasuna eta demokrazia», oi digite Yankitar Amerikarrak, eta beren neurrigabeko diru indarrez, lurreko zapaltzaile aundienak dirala esango genuke. Sozialismo jator bat, giza eskubidea guztiak askatasunez onartuko dituen bear dugu munduaren zorionerako, Amerikar eta Rusitarren arteko erdi bidea nai luteken askok diote. Beren artean katoliko asko arkituko duzu.

Ez dago geldirik mundua. Burruka eta pentsaera anitzen jokabideak dakuskigu lur zabalean. Beste gizarte berri bat sortzen ari da burruka onetatik. Nolakoa? Leengo baino ohea? Geroak esan beza.

Eliza munduari itsatsita dago. Eliza giza-ger-takizun bat da. Eliza gizonen arteko kondaira da. Munduko mendebalak gu aizatu eta jo egin gaitu. Askatasuna, Demokrazia, leen ia aipatzen ez ziren itzak, gaur bete betean entzun al izango dituzu Eliz barrenean. Askatasun irrintzina, batik bat Batikanoko Batzar Nagusiaren ondoren, munduan zear zabaldu zen. Aita Santuaren beraren aginpide bakartiar eta oso ohekoa lur guziko Gotzaiekin zabaldu bearrekoa zala, bai Aita Santuak berak, bai Gotzaiek be-

rek ontzat artu zuten. Zernaitarako Erromara jo bearrak ez zien onik egiten Barrutietako Gotzaiei, eta Erromaren menpeko ainbat eta ainbat eskubide eskura zituzten. Or ditugu nazio bakoitzeko Gotzai elkarte eta Batzarreak, arazo nagusietan beren erabakiak artzeko. Askatasunaren izenean, ezetz esan zien apaizek berek ere Gotzaien jauntxokeria eta agintekeriari eta Batzar Nagusiaren esanera, Apaizen aita, anaia eta adiskide biur zitezela, eskatu zitzaizen, gaur, geienetan beintzat, Gotzaiak ez ditugu leengo jauntxa eta Agintari zorrotz. Beti ez bada ere, Apaiz Batzorde, Presbiterioko apaiz kontseju emailleei entzunik, agintearen makila erabilli bear dute.

Askatasun eguzkiak argitu du kristau sekularra ere. Apaiz kutsu utseko Elizarik ez dute nai. Orain arte bezela ez du sekularrak ardi mutu izan nai; eliz jokabideetan apaiz jauntxokeriak bein betiko uxatu nai lituzke. Eliza osatzen duten guztiak munduaren aurrean erantzukizunak bearrezkoak dituztela, diote. Legezko eta Eliz agintariaren ordez, fededunen maitasunezko elkarte osatzen duen Eliza bat nai litzake.

Eliza, bere erakunde eta jokabideetan, geldirik dagoela diotenak, begira bezaie Batzar Nagusi aurretik zanari eta gaurkoari, eta aitortu bearrean arkituko dira, aldaketa eta eraberri-tzeak izan direla Elizan. Emen dago koska ohea. Beti aurrera egin bear duten Eliza onek gaurko munduak eskatu bezin alako aurrepenik agin ote du? Urrutitxo, urrutitxo doakigu Eliza. Kristoren irudia galtzen ari da. Aski dugu orrenbeste eraberritzez eta burruka bizi bizia dagite, leengo eran Elizari eusteko gaur eguneko kristau askok. Eskubi-eskubitar auen burruka gogorra, munduan zear gaur egunean, bein ere baino geiago nabari da. Guztiz bezelakoak dira kristau aurrelariaren pentsakizunak: «Geldi-ro dabil Eliza bere eraberritze lanetan. Leengoari geiegitxo eltzen dio. Izutu egiten dala dirudi pauso berriak emateko. Munduak dagizkien

aldaketen aurrean, oso atzera dabil gure Eliza». Ta... Aurrerakoi eta atzerakoi bikote auen erdian, beste kristau talde aundia ageri da.

Pentsaera ugari, jokabide desberdin eta pluralismo batean datza gure Eliza. Aldaketaldi onetan krisis izugarri ageri zaio Elizari. Baiña, zabaldu zure biotza eta siñets Kristoren itz aietan: «Munduaren bukaera arte zuekin egongo naiz». Kristauk batera edo bestera jokoa darabilgun bitartean, guk nabaitu ez arren, lanean ari da Espiritua, eta ondoa jotzeko arriskuan dirudien Elizaren ontzia, egunen batez altxako da itsas gainera. Beldurti agertzen geran kristauontzat, zuzendu dira, noski, Jesusen itz aiek: «Noren beldur zerate, sinismen koskorreko gizonok?»

Nolakoa ote geroko Elizaren arpegia? Eliza zapaldua, erosotua eta persegitua? Leen kristu-ent antzekoa, lurpean izkutatutakoa? Kristau guztien elkarte, eta ez, apaiz kutsu utsekoa? Diru eta lurreko agintaiekiko loturez askatutakoa? Beartsuena eta zapalduena?

Nerekiko, kristau guztien jokabideak eman-go dio irudi berri bat Eliz orri. Sekularrek biziki parte artzen badute Elizeraberritzean, gaur ez bezelako beste irudi bat izango du geroko Elizak. Goitik beera, erabaki eta dekretuz egiñiko aldaketak, ez lirake izango Eliz-Elkartearen aldaketak. Erakintza, jokabide eta apostoladutza parte artu bear dute sekularrek. Sekularrek, lankide izanik salbamen arazoan, Aita Santu, Gotzai eta apaizekin, familia, gizarte eta politikan biziki sartu bear dute. Munduaren erdian munduko gatz eta argi izanik, kristauren espirituz gozatu bear dute mundua. Sekularrak Elizako egituretan biziki sartuta ikusten ez ditugun bitartean, zail izango zaio arpegiz aldatzea gure Elizari.

AROSTEGITAR JOK.

Bankaetxe on batek arazo asko koponduko dizkizu.

Zenbat eta eskurago orduan eta errezago.

Banco Guipuzcoano

gertuan daukazu, zure zerbitzuan prest eta gogotsu.

ZURETZAT

EUSEBIO MARIA AZKUEREN OMENETAN

Euskaltzaindia Lekeition

LEKEITION

Azaroaren 11an, Lekeition ginen agindu bezala. Ez gintuen eguraldi onak eraman, ez horixe, aitzitik, Deba, Artibai eta Lea ibarretan zehar, hango ufalak eta zaparrandak ez zuen aterrik izan. Edozein modutan, ez zigun, ez, eguraldiak —onak nahiz txarrak— Lekeitiora deitu, Lekeitioko bertako seme baten ospe eta omenak baino, haren heriotzaren ehun urteurrenean hain zuzen.

Aurretik, aurreko astean alegia, hiru mahai inguru eratzeko ziren Lekeition, bertako Guraso Elkartearen ardurapean. Ez zen, ordea, batere eratu, antolatzaileok azken orduan ibili izan bait dira, nonbait, eta, azkenean, besterik ezinean, beste noizbaiterako utzi behar izan dute harako programa, urtarrilerako, Errege osterako edo, arrantzaleak etxen direnerako utzi ere.

Igande arratsaldean eratzeko zen Bizkaiko Bertsolari Txapelketaren saioak ere porrot egin zuen, eta, besterik ezean, Euskaltzaindiak goizetik moldatu zuen programatxoan izan zen Lekeition herriak eta orobat Euskal Herriak bere olerkariari eskaini ahal izan zion lili bakarra.

Zarate eta Akesolo jaunak

Eusebio Erkiaga jauna

GOIZEAN GOIZ

Euria goitik behera ezezik, euskaltzale mordoxka bat ere Bizkaiko itsas-bazter hartan bildu zen igande goizean. Aurpegi ezagunak hainbat eta hainbat, Ezezagunak ere ugari.

Goizeko 10,30etan, meza batez hasiera eman zitzaion programari, Lekeitioko bertako bikarioa, Bizente Urkiza, Aita Villasante Euskaltzainburua eta Juan Gorostiaga apaiz jaunek eman zuten elkar-meza. Ondoren, Amorotoko «Egunsentia» dantza taldeak zenbait dantza eskaini zuen eliz-atarian.

EUSKALTZAINDIAREN BILERA

Eguerdiko hamabiak puntu puntuan, Euskaltzaindiaren bilera irekia izan zen Udaletxean. Jende ugari, giputz-bizkaitarrak batipat, arabarrak ere bazen arren. Udaletxeko gela nagusia nahiko txiki gertatu zen han sartu nahi izan zuen hainbat jenderentzat.

Mahai-burua Aita Villasante, Cazalis alkatea eta Juan San Martin jaunek osatzen zuten. Inguruan, nolabaiteko silleria batetan bezalatsu, hogeita hamarren bat euskaltzain, laguntzaile eta osokoen artean.

Juan San Martinek, Euskaltzaindiko idazkari den aldetik, hasiera eman zion bilerari, honen asmo eta helburuak adiaraziz eta bilera bera osatuko zuten arazoak jakinaraziz, hots, Euskaltzainburuaren agurra, Eusebio Erkiagaren hitzaldia, Juan Gorostiagaren erantzuna, irakasle tituluak ematea, eta Olerki Sariak banatzea.

AGURRA

Esan bezala, Aita Villasantek Euskaltzaindiaren gogo eta asmo onak agertarazi nahi izan zituen, Lekeition biltze honen arrazoiak azalduz, hau da, Eusebio Azkue zenari zor zitzaion ospe eta omena bere jaioterrian agertu eta ezaugarazi, urtebete ingururen barrena «Larreko», Urruzuno, Altube eta Gamiz-i —Auritz, Elgoibar, Arrasate eta Gasteizen— egin izan zaien bezalatsu.

Azkuetarrak aipatu eta goraldtu zituen gero, eta Eusebio ezezik. bai eta honen semea ere, «Don Resu» alegia.

SARRERA-HITZALDIA

Ondoren, Juan San Martin eta Alfontso Irigoien gela nagusitik atera eta kanpoan zain zegoen Eusebio Erkiaga sarrarazi zuten, euskaltzain osoko sarrera-hitzaldia irakur zezan. Diogun hemen, Erkiaga jauna bera ere lekeitioko seme izanik, berorrek hautatua zela egun hau sarrera afiziala egiteko.

Tokian tokiko euskaraz mintzo zen Eusebio Erkiaga, Azkue zenaren bizitzaren gora-beherak azalduz, haren poeta bentzu eta idazkera agertaraziz, bai eta lekeitioko olerkariaren zenbait bertso sorta hautatu irakurri ere.

Azken hogeita bi urtetan euskaltzain oso den Juan Gorostiagak erantzun zion, ohi denez, Eusebio Erkiagaren meritua eta idazlanak azalduz alde batetik, eta olerkari zein nobelagile bezala dagoeneko irabaziak dituen sariak aipatuz bestetik.

AZKEN SAIOAK

Ondoren, bigarren promozioiko berrogeitaka irakasle berriri Euskaltzaindiaren Irakasle titulu eman zitzaion, garai onez Arrasate eta Donibane Lohitzunen eratu ziren etsamenen arauera.

Geroxeago, Azkue Olerki Sariak banatu ziren, Bizkaiko Aurrezki Kutxaren izenean Moral Etxebarrrieta jauna bertan zelarrik. Lehen saria B. Gandiagari, guztiok dakigunez, eta «accessit» bana, berriz, Arantza Urretabizkaia eta Xabier Leteri.

Azkenik, Juan San Martinek amaiera eman zion bilerari, Herriko agintariei eta Guraso Elkarteari Euskaltzaindiaren izenean eskerrak emanaz, eta halaber Lekeition herri osoari, azken hitz berberak aipatuz: «hain ondo hartu gaitualako».

Bilera bukatu bezain laster, lagun arteko bazkari bat eratu zen Lekeition bertako errestante batetan, non Udaletxea, Euskaltzaindia eta Guraso Elkarteko zuzendaritzarekin batera, non-nahiko euskaltzale, tituludun irakasle eta hainbat herritar anaitasun osoan bildu ziren.

LUIS A. ARANBERRI

Gorostiaga euskaltzain jauna, Erkiagari ongi etorria ematen. Ondoan, Zaltegi.

«Bitano» eta «Amatiño»

Mahaiburukoak (Villasante, Lekeitioko alkate jauna, San Martin eta Lizundia) Irakasle tituluak banatzen.

Gandiaga saria hartzen (Ibaeta Argazkiak)